Anul XVI. Iulie 1926. Nr. 7.

REVISTA TEOLOGICĂ

= organ pentru ştiinţa şi viaţa bisericească. =

Abonamentul: Pe un an 180 Lei. Pe o jumătate de an 90 Lei. Un număr 15 Lei.

Mântuitorul ca avocat.

Congresul avocaţilor din toată ţara care urmează să aibe loc zilele acestea, ne-a determinat şi pe noi să prindem într'un portret însuşirile pe care ar trebui să le întrupeze *apărătorul dreptăţii* dacă şi-ar inspira activitatea lui din vieaţa Mântuitorului.

Instituţia avocaturii corespunde în realitatea vieţii unuia din cele mai cardinale postulate ale eticei şi democraţiei.

Creată pentru a consfinţi dreptul apărării şi prin urmare pentru a garanta realizarea dreptăţii individuale şi sociale, împotriva anarhiilor urii şi minciunii, ea are un caracter etic-reparativ şi filantropic.

Advocatul este prin excelenţă interpretul legii în aplicările ei faţă de individ şi de actele lui.

El este chemat să desprindă spiritul din tegumentul rigid al literii şi să stabilească printr'o minuţioasă analiză a echivalenţei dintre faptă şi sancţiune, preliminariile juridice şi etice ale sentinţei. Funcţiunea lui socială este deci o eminentă funcţiune etică în corelaţie organică şi intimă cu responsabilitatea obligatoare atât faţă de conştiinţa personală cât şi faţă de conştiinţa socială.

Spiritul corporativ în cadrul muncii profesionale trebuie să fie expresia unei perfecte unanimităţi în latura datoriilor morale şi a răspunderilor sociale legate de misiunea generoasă a avocaţilor.

Acest spirit corporativ s'a afirmat din ce în ce mai viu în ultimul timp şi baza etică din care el s'a zămislit este o garanţie suficientă pentru superioarele creaţiuni sociale la care el aspiră azi şi pentru care se va bucura mâne.

Entuziasmul şi competenţa profesională însă nu sunt de ajuns unui avocat de elită.

El trebuie să-şi aşeze la temelia activităţii lui competente şi entuziaste şi un solid substrat de conştiinţă morală şi de cultură generală. Ieşită din însăşi esenţa spirituală a altruismului chemarea advocatului are nevoie să se învioreze statornic din lumina neînserată a principiilor evanghelice şi a obligaţiunilor care decurg din ele. *Audiatur et altera pars* a creat advocatura. *Audiatur et Christus* va crea advocatura exemplară care nu decade în calculele utilitarismului, nu degenerează în intervenţionismul imoralităţii şi deci nu se transformă în complicitate şi ipocrizie.

De aceia am socotit că nu va fi inutilă schiţarea unui program de activitate pentru advocat punând pe Mântuitorul însuşi în aceasta funcţiune socială.

Mântuitorul ar îmbrăţişa cariera de advocat dintr'un profund sentiment de iubire faţă de oameni şi fireşte dintr'o nesfârşită dorinţă de a vedea realizându-se în lume cât mai multă şi mai integrală dreptate. El ar fi un *advocatus Dei et aeternitatis* de oarece numai în zarea dreptăţii divine îşi poate desluşi o orientare sigură şi infalibilă dreptatea umană.

Mentalitatea sportivă pe care o dovedesc azi mulţi avocaţi nu l-ar putea molipsi în nici un caz. A apăra dreptatea pentru El ar fi un adevărat act de cult. Materialismul meschinelor comercializări ale talentului oratoric şi ale abilităţii sofistice şi care domină în aceste vremi conştiinţa atâtor membri ai barourilor, i-ar părea o imoralitate trivială şi compromiţătoare.

El ar pleda exclusiv pentru adevăr şi numai după criteriile conştiinţei morale. A face virtute din păcat şi păcat din virtute ar fi o întreprindere care nu l-ar putea seduce niciodată. Ar studia dosarele cu grije fără să uite că arhiva conştiinţei celuice apelează la ajutorul lui

e mai grăitoare şi mai valabilă într'o pledoarie decât toate celelalte piese ale unui proces.

Orele lui de consultaţie ar fi ore de duhovnicie. Atunci ar cumpăni elementele procesului, sinceritatea sau nesinceritatea depoziţiilor şi deci dreptul de a-şi apăra clientul său datoria de a-i refuza azistenţa în faţa judecăţii.

Ar respinge să pledeze într'o cauză imorală şi deci pierdută, fără însă de a fi studiat mai înainte dacă sunt admisibile şi justificate circumstanţele atenuante.

Nu achită el pe femeia adulteră împotriva verdictului farisaic punând în evidenţă astfel principiul juridic şi penal că o persoană cu reputaţie dubioasă şi discalificată nu are dreptul de a se prezenta ca martor? Celor sărmani şi năpăstuiţi le-ar susţinea procesele gratuit şi nu şi-ar exagera pretenţiile de onorariu nici atunci când partea care i-ar solicita ajutorul ar fi din lumea celor avuţi. Mântuitorul nu s'ar angaja niciodată într'un proces de bancrută frauduloasă, de atentat la bunele moravuri, de crimă premeditată şi de hoţie profesională. Ar încerca să mijlocească împăcarea celorce vor să-şi dizolve căsniciile prin divorţ şi nu ar susţinea pentru nimic în lume pe pruncucigaşii voluntari.

El n'ar complica procesele pentruca prin prelungirea lor să-şi asigure o remuneraţie mai mare şi nu ar specula situaţiile împricinaţilor prin cointeresări clandestine şi oneroase. Abuzul de încredere la care se dedau unii avocaţi fără conştiinţă şi fără onoare pledând în aparenţă pentru un client şi favorizând în realitate pe adversarul lui, de sigur primind onorariu dela amândoi, — pentru Mântuitorul ar fi o practică necunoscută şi odioasă.

Iată deci, ce largi orizonturi se deschid unui avocat dacă îşi va interpreta lucrarea lui în lume în senzul învăţământului etic al sf. Evanghelii.

Colaboratori ai magistraţilor, advocaţii vor putea astfel să contribue la realizarea dreptăţii fără riscurile aproximaţiilor etice fatal legate de mediocritatea criteriilor şi competenţii individuale. Advocatul care-şi mi-

stifică clientul încearcă să mistifice şi pe magistrat mistificându-se în ultima analiză pe sine însuşi.

Avocatul creştin este întruparea unei idealităţi sociale care azi pare încă un deziderat pios.

Mântuitorul n'a venit în lume numai pentru preoţi şi sihastri ci şi pentru avocaţi.

La congresul dela Timişoara ar trebui să aibă şi acest gând ecou.

Prof. **Dr. Gr. Cristescu.**

Isus şi meseriaşii.[1]

Cel mai mare Invăţător al omenimei a crescut într'un mic atelier. Fiul lui Iosif teslarul, ca şi talăl Său lucra neîncetat, făcând lucruri de lemn, pluguri, juguri şi balanţe — după cum ne spune Iustin. Impreună cu bătrânul Iosif, trăiau din lucrul mânilor, ca simpli meseriaşi. Astfel ni-L înfăţişează Scriptura şi tradiţia ca pe un model obicinuit din copilărie, din tinereţe cu munca de fiecare zi.

Aducând aceste câteva adevăruri şi constatări sumare în legătură cu problema şi subiectul dat «Isus şi meseriaşii, nu vom spune că Isus a venit în lume numai pentru meseriaşi, El n'a cunoscut şi făcut deosebiri de clase şi ranguri sociale, nu vom spune că oricare meseriaş e un urmaş a lui Hristos şi ca să poţi fi mântuit s'ar cere ca să-ţi petreci tinereţea şi vieaţa într'un atelier oarecare. Insaşi vieaţa, lumea în care ne este dat a trăi, e marele atelier, marele laborator, marea şcoală pentru întreagă omenirea, pentru toţi fii lui D-zeu şi că în această şcoală perpetuă a vieţii se cere dela fiecare o muncă zilnică pentru cele materiale şi o muncă tot atât de intensivă pentru cele spirituale

Isus şi meseriaşii! «Au doară s'a împărţit Hristos»? I. Cor. $1/_{13}$. Nu! Aici e vorba de o mare problemă, de misiunea bisericii şi a organelor ei, de opera de evanghelizare, de căutarea de mijloace şi metode reclamate de spiritul vremii pentru propoveduirea aceloraş învă-

---

[1] Temă cetită în adunarea despărţământului Sibiu.

ţături preasfinte şi neschimbate în mijlocul unor oameni cari în contactul şi vieaţa lor au nevoie de un apostolat care diferă în aplicare de cel obicinuit la mulţimea credincioşilor noştri, pe care ni-l indică înseşi împrejurările ca să-i putem aduce în atingere, în legătură cu Isus.

Din acest punct de vedere vom privi cele ce urmează pentru categoria acestor fel de credincioşi, pe cari i-am avut şi până aci, în număr mai mic, care însă zilnic creşte şi se desvoltă mai ales la oraşe, într'un mediu puţin prielnic din punct de vedere religios-moral din cauza contactului cu atâtea elemente străine de legea şi credinţa noastră.

Scopul, misiunea noastră este, de-a le arăta cărarea, a întări vieaţa religioasă, ai aduce în atingere, în legătură cu Hristos.

Ca să putem rezolvi această problemă, vom face o paralelă, vom pune faţă în faţă, felul de vieaţă, de gândire al credincioşilor noştri dela sate şi al meseriaşilor. Pe cei dintâi îi cunoaştem mai bine, procedura e mai cunoscută şi mai uşoară, având o practică de tratare duhovnicească din partea atâtor generaţii de preoţi, având aceşti credincioşi cam aceleaş vederi, aceleaş cunoştinţe, aceiaş structură sufletească, aceleaşi interese fie chiar de ordin trecător.

Cu totul altcum se prezintă clasa meseriaşilor, partea aceasta de enoriaşi, care o avem în cea mai mare parte la oraşe, — deşi nu putem afirma că avem oraşe constătătoare numai din meseriaşi. Vom face anumite constatări de ordin psihologic şi vom afla, că altul este mediul, altul aluatul, structura sufletească în urma contactului, a ideilor dela ordinea zilei, cari toate au o influenţă în unele privinţe binefăcătoare, în cele mai multe privinţe şi cazuri, rea.

Meseriaşii noştri răsleţiţi în mijlocul unei mări de străini, cu tradiţii familiare de organizare, cu trecut de desvoltare, cu o anumită cultură la mulţi chiar temeinică — au trecut prin criza începutului de existenţă chiar şi din punct de vedere material. Ai noştri au să cucerească teren, clientelă, să lupte cu vecinul care e în a

doua sau a treia generaţie, cu posibilităţi de desvoltare şi perfecţionare în aceiaş direcţie în care a lucrat şi bunicul său. Organizaţiile generale şi cele speciale după breaslă, spiritul de asociaţie îi fac accesibili pentru chestiuni de cultură de ordin mai înalt şi pentru chestiuni spirituale. Chestiunile ce se sulevează, află în mintea şi sufletul lor idei aperceptive în temeiul cărora au posibilitate de-a reacţiona, de-a alege neghina din grâu. Imprejurările schimbate îl află om format, vâltoarea ameţitoare a spiritului vremii nu-l pot afunda să se înnece. Aceasta e starea mai prielnică în care se află meseriaşul străin de legea noastră în urma împrejurărilor favorabile din trecut.

Dar să revenim la paralela dintre credinciosul nostru dela sate şi meseriaşul dela oraş, căci cei câţiva meseriaşi puţini dela sate se contopesc în massa credincioşilor noştri ţărani, întrucât cu nimic nu se deosebesc de aceştia, trăind în acelaş mediu, în aceleaş condiţii comune tuturora. Cu totul alta e icoana meseriaşului dela oraş — privită din punctul de vedere pe care noi îl urmărim.

Viaţa ţăranului şi a meseriaşului diferă ca şi agricultura de meserie şi industrie, ca plugul, de maşină, ca satul de oraş. Diferă viaţa nu numai în forma ei exterioară, ca condiţii de trai, ca desvoltare, ca înfăţişare în afară — ci şi în ce priveşte partea lăuntrică. Din acest punct de vedere iese la suprafaţă un întreg complex de chestiuni sociale cu tot cortegiul lor de urmări tocmai pentru chestiunea care ne interesează. Necunoscându-le acestea în toate amănuntele, nu vom avea orientarea cerută, nu vom putea rezolvi cu succes aceea ce intenţionăm.

La sat, economul nu are ore de lucru. Pleacă în zori de zi, de multe ori noaptea şi se înapoiează în amurgul serii sau şi mai târziu. Munca în natura primitoare îi dă mulţumire sufletească. Sufletul e mai senin ca şi zarea împrejmuitoare ca şi minunatul caleidoscop ce-l ofere privirii natura împodobită şi binecuvântată de Dumnezeu.

Meseriaşul, industriaşul îşi încep munca la ora 6

până la 6. El încălzeşte zilnic aceiaş maşină, efectuiază acelaş obiect tip care nu-i poate procura plăcere şi impresii, munca lui devine mecanică fără deosebită mulţumire care nu i-o poate da fumul, aerul greu, controla şi truda în slujba altuia. Această unilateralitate şi mecanizare, omoară în om orice simţire a sufletului.

Oraşele mari cu multă circulaţie, cu amalgamul de popoare cari diferă în port, în limbă în obiceiuri şi credinţă, deschid noi orizonturi mult puţin întunecoase şi neavând orientare clară, o cultură generală sau chiar cunoştinţele elementare temeinice, de multe ori mutându-se din oraş în oraş — contactul cu acest mediu nestatornic îi întrerupe legătura durabilă cu cei de un sânge şi de-o lege, se formează un fel de zid despărţitor şi impresiile dela vatra părintească perd din intensitate.

Unde este viaţa patriarhală dela ţară, unde copii sunt în zilnic contact cu părinţii, împreună muncesc, sunt supraveghiaţi, îndemnaţi la lucruri bune, avertizaţi a se feri de ce este rău! In această redusă asociaţie, copii muncesc pentru părinţii lor, o muncă cu folos şi pentru ei mai târziu, sunt iniţiaţi în aceeaş meserie care mai târziu le va fi ocupaţiunea lor. Dar nu numai în familie există această legătură. Ei cunosc şi se cunosc şi în afară de casa părintească. Se cunosc cei buni, dar şi cei răi. Faptele şi întâmplările sunt comentate în familie, se cunosc persoanele nu numai din auzite şi din ziare. Lauda e generală pentru o faptă bună, asemenea osânda şi dispreţul pentru o faptă rea. La oraş, ucenicii, băeţi nevinovaţi, sunt de multe ori în case străine, unde sunt luaţi în râs pentru obiceiurile de credinţă cu cari vin din casa părintească. Sunt îndemnaţi a lucra chiar şi în zi de Dumineci; băiatul stă uimit, el ştia că în această zi e păcat, e ziua Domnului.

Satul, e un mediu mai prielnic şi pentru vieaţa religioasă. Ziua de sărbătoare nu e numai în biserică cu serviciul divin, ci i se dă o măreţie deosebită şi prin multele şi frumoasele obiceiuri, cari sunt o manifestare a credinţei, de care se simte legat şi obligat a le urma la rândul său. De aci provine şi nemulţumirea şi con-

servatismul poporului nostru ori de câte ori se cearcă a i se schimba anumite obiceiuri în legătură cu credinţa. Cercetarea bisericii în Dumineci şi sărbători pe lângă datorinţă, e şi o tradiţie familiară. Un membru din familie, dacă nu toţi, trebue să fie la biserică. Mulţimea, care urcă dealul bisericii, atrage şi pe cei mai puţin credincioşi spre unica cale ce duce la mântuire. Ce aud, ce văd în biserică se comentează se comunică celor rămaşi sau după cuvintele S. Ioan Gură de aur: «Intorcându-te acasă spune la toţi casnicii tăi ceeace ai auzit în biserică şi după cum mulţi oameni când vin dela câmp, aduc cu ei o viorică sau altă floare, din multele ce erau acolo; precum iarăşi alţii, când ies dintr'o grădină iau cu ei oarecari roduri, simboale ale frumuseţii câmpiei ori grădinei — tot aşa şi tu când te întorci de aici ia învăţătura mea şi o du femeii tale, copiilor tăi şi la toţi casnicii tăi».

In drumul spre biserică zăreşte cimitirul, zăreşte crucea dela mormântul familiei evocatoare de amintiri, de întărire, de legătură cu ai săi, astfel tot mai mult se leagă de ţărâna care e leagănul a tot ce a avut mai scump. La oraş chiar cea mai frumoasă marmoră nu te ispiteşte a adânci vieaţa din punct de vedere religios, contemplativ; gândul îţi sboară la închipuirea deşartă ce-ţi împrumută vederea unui astfel de obiect de lux în faţa întrebării, ce o fi având acest muritor în cer? Cruciuliţa de lemn, simplă pentru sătean străjueşte o vieaţă sau mai multe pe cari le-a cunoscut, i-au fost scumpe şi sufletul i se umple de duioşie.

La oraş, obiceiurile sunt reduse, exteriorizarea credinţei se face într'o formă mai modernă, prea lumească fără sfinţenia inerentă oricărui obiceiu de credinţă, de cumva nu se ruşinează a le urma, sau a-şi face sfânta cruce.

In oraş, meseriaşul sau şi alt enoriaş nu-şi cunoaşte preotul, nu ştie când e serviciul divin. In zi de Duminecă sau sărbătoare caută a-şi aranja anume afaceri pentru cari peste săptămână n'are timpul necesar. Contactul cu socialismul modern, care afirmă că «Religia e o chestie privată» îl abat spre altă uşe de întrare,

spre localul de desfătare ca să-şi potolească şi întărească puterile pentru munca unei noi săptămâni. Unde mai adăugăm nenumăratele prilejuri, cari picură sistematic veninul destrăbălării — de cari săteanul e ferit. Pornirea unora e atât de pătimaşe şi fără nici un temei, încât toate nemulţumirile de orice natură ar fi, le pun în sarcina bisericii şi organelor ei — deşi e cea mai inofensivă instituţiune, care nu ameninţă, n'are mijloace de constrângere, nu impune sarcini grele de purtat, ci dă numai sfaturi binevoitoare şi învăţături, nu iscodite de înţelepciunea deşartă a propovăduitorilor ci învăţături Dumnezeeşti, sfinte, date de cel mai mare Invăţător al omenirii, model desăvârşit de rugăciune şi muncă.

Sunt la oraş pentru meseriaşi anume reuniuni, anume organizaţii cari au de scop desvoltarea intelectuală, culturală şi sunt atâtea asociaţii cu alt caracter, cari infiltrează spiritul rău. Spiritul internaţional, idei străine de aspiraţiile neamului şi de credinţa noastră, cari în parte îi momeşte le escită curiositatea — toate exploatând nemulţumirile fireşti şi generale pentru fiecare om în această lume.

Cine poate controla în acest amalgam vieaţa meseriaşului, a enoriaşilor preste tot şi între astfel de împrejurări cum se poate susţine legătura cu ei? Se afirmă că e bine aşa şi aşa — în realitate e însă mai grav.

Aceste constatări, aceste laturi opuse ale tabloului pus faţă în faţă credinciosul dela sate, cu împrejurări mult mai favorabile pentru o vieaţă religioasă pentru o legătură cu Hristos şi acelaş, sau aceiaşi oameni transplantaţi în mediul cunoscut al oraşelor sau coloniilor de meseriaşi şi muncitori, din punctul de vedere al problemei noastre, s'ar putea întregi cu multe alte generalizări sau amănunte. Ne oprim aci, în convingerea, că aceste sunt necesare a fi cunoscute în cele mai mici amănunte pentru marea, greaua problemă, pentru opera de evanghelizare, care în împrejurările arătate, ne arată calea şi mijloacele cari în parte diferă de cele obicinuite.

Căile şi mijloacele de-a aduce pe meseriaşi în legătură, în atingere cu Isus, nu sunt noi, ci cele cunoscute vor fi aplicate ţinând seamă de cele spuse până aci.

Serviciul divin.

In urma felului de gândire şi a structurii sufleteşti, meseriaşul ca oricare alt intelectual, se plânge că acest serviciu e prea lung sau în unele cazuri prea scurt. Stând 6 zile la grea muncă în picioare, n'a avut timp pentru alte îndeletniciri, în ziua Domnului doreşte a se preumbla cu copiii şi alte multe. Dacă se abate pe la casa Domnului, prietinii îl întâmpină cu ironie, îl râd, îl desmântă. Ţinând seamă de îndeletnicirea intelectualului şi a meseriaşului legat în tot timpul de anume ore fixe — vom statori şi noi timpul pentru slujbă, care se va ţinea regulat la aceiaş vreme.

Intrucât e posibil meseriaşului nostru, ca oricărui credincios să-i dăm posibilitate de-a da şi el din prisosul şi darurile cu cari la înzestrat Dumnezeu, să-l scoatem din pasivitate, formând cor luând astfel parte activă, simţindu-se mai aproape, mai obligat faţă de biserică, de Dumnezeu şi preot, câştigând o mulţumire sufletească că şi el contribue la preamărirea lui Dumnezeu.

Predica.

La predică trebue să ţinem seamă de felul de gândire şi pregătire. E o grea chestiune la oraş unde ai credincioşi începând dela soldat până la general, dela elevul clasei I. până la universitar, dela sărac până la bancherul zilelor noastre, dela femeia simplă până la cea mai elegantă doamnă. Intre astfel de împrejurări nici odată nu va fi înţeleasă şi apreciată pe deplin predica. Ironia, satira, critica între astfel de împrejurări se obicinuesc. Există totuş o modalitate. Pe cărţi poştale tip, sau în altă formă a înştiinţa categoria de enoriaşi cu ziua şi ora fixă pentru cari dorim să ţinem serviciul sau predica, care natural va fi acomodată şi va avea în vedere ţinând seamă de toate circumstanţele, cui şi pentru cine se ţine. Ce vom trata în aceste predici? Intre alte: Există un Dumnezeu? Există o vieaţă după moarte? Unde se află o vieaţă fericită? Cel ce abandonează credinţa copilăriei nu va fi mai fericit şi mai bogat, ci mai

sărac. Sudalma nu e un semn de cultură. Despre muncă, cruțare. Chestiuni sociale cu pilde din istorie, din viața de fiecare zi etc.

Predica la morți.

E un mijloc de-a influența asupra meseriașului și a altui enoriaș. Pus în fața tainei, ori e credincios ori mai puțin credincios în fața morței își termină arsenalul de combatere, aici ai adeseori pe acei enoriași cari din obicinuință sau neglijență nu-i vezi la biserică. Pe prietinul sau rudenia sa ține a-l petrece la mormânt. In scurte cuvinte vom provoca răspuns la anumite întrebări.

Păstorirea individuală.

Aceasta e posibil numai împărțind orașul sau parohia în raioane, cerând ajutorul și altor preoți sau a altor enoriași, meseriași sau mireni de bine dintre cei ce înțeleg și voesc a urma lui Hristos și a-i aduce slujbă Lui, a îndeplini un apostolat. In aceste conveniri, convorbiri de păstorire individuală e bine a-i obicinui, a inzista, precum chiamă pe medic în anumite cazuri când se ivește necesitatea — tot așa ar putea chema și pe preot nu numai pentru servicii religioase ci și pentru alte chestiuni ce se ivesc în viața familiară din orice punct de vedere. Sunt nu numai dureri și suferinți trupești, ci adeseori și de mai multe ori și sufletești, cari întăresc, fortifică sau slăbesc credința și legătura cu Hristos. Cât bine ar rezulta pentru problema ce ne interesează, dacă s'ar obicinui enoriașii de orice categorie a reclama pe preot pentru anumite inconveniente de orice natură, fie familiare fie individuale! Câte s'ar putea evita și aplana pe această cale de sinceră destăinuire, ca o mărturisire de altă natură! Păstorirea individuală e cea mai practică pentru problema noastră, cu toate posibilitățile ei, după om și împrejurări.

Am lăsat o parte neatinsă din această operă de evangelizare cu care eventual trebuia să încep: chestiunea ucenicilor care e de cea mai mare importanță și totodată începutul fără de care munca și intențiunea

de mai târziu va fi mai anevoioasă. Am arătat şi până aci în constatările sumare, în ce mediu îşi deapănă ucenicia băiatul la meserie. Ce înlesnire, unde e posibil a avea căminuri pentru ucenici sub supraveghere în direcţia ce noi dorim! Religia, la şcoala de ucenici e bine să fie în mâna unui preot care cunoscând bine viaţa, felul de gândire şi mediul lor, apoi ideile subversive cari sapă la temelia creşterii şi educaţiunii religioase şi ţinând seamă de toate circumstanţele va evita teoria sălcie, în parte neplăcută pentru aceşti băeţi mai mari, cari au alte preocupări şi va scoate din anumite întâmplări reguli de vieaţă, de conduită, porunci sfinte şi necesare pentru viaţa de mai târziu cari ţinute sunt condiţii de-a intra în legătură cu Isus. Regenerarea de aici trebue începută. Pe lângă orele de religie, la anume timp să fie conduşi, mai ales Dumineca după masă, la biserică, unde se va face serviciu cu predică numai pentru ucenici. Conferinţe simple în cari să se trateze poruncile, slujba d-zeiască, virtuţile etc., nizuind a trezi ambiţia de-a fi oameni de omenie buni creştini cu purtări bune, aducând exemplu din organizaţiile ce au alte neamuri, arătând în cazul nostru chemarea meseriaşului român, elementul chemat a romaniza şi cuceri oraşele a naţionaliza industria şi comerţul ca să nu mai fim tributarii străinilor cu tot ce avem lipsă.

Când dorim a stabili un temeiu sigur şi a aduce pe ucenici, pe meseriaşii de mai târziu în atingere, în legătură cu Hristos — ne vine întrebarea ce s'a pus în cetatea Atenei şi la problema ce urmărim care se poate aplica: Cum s'ar putea opri căderea ei? Unii spuneau, să apelăm la ajutor străin, alţii să creem legi aspre. Atunci se scoală un centurion bătrân ţinând în mână un măr putred, în cealaltă un cuţit. «Senatorii mei — zise centurionul — miezul, carnea acestui măr după cum vedeţi cu toţii a dat mai tot în putrejune şi fără altă influinţare din afară se va disolva şi nimici şi apoi nici că se poate afla vr'un mijloc de a-l mai face iarăş sănătos miezul dat putrejunei. Insă, tăind mărul — vedeţi în mărul acesta putred tot mai este un sâmbure foarte sănătos, care sămănat şi grijit de mâna unui gră-

dinar iscusit se poate face un pom care să producă mii de mere sănătoase. Vedeţi aceasta e icoana poporului nostru. Mijloacele ce le propuserеţi pentru restabilirea lui, prelungesc numai criza, ele ar putea în adevăr să împedece răul câtva timp, dară a-l vindeca niciodată. Nu mai puţin se află în popor un sâmbure sănătos — tinerimea. Fiind în fruntea tinerimei crescători înţelepţi şi harnici, cu timpul va forma un nou popor puternic care să nu mai împartă păcatele şi va şti scăpa din orice perire fie trupească fie sufletească...»

Mai este un mijloc de a susţine legătura cu Isus: distribuirea în mod gratuit a cărţilor de conţinut religios-moral între tinerii ucenici, apoi înfiinţarea de «reuniuni de femei» dându-le posibilitate femeilor de meseriaşi a lua parte la întruniri culturale, sociale şi filantropice, ca tot atâtea momente de reculegere, de contemplare.

E posibil a aduce această clasă de oameni în legătură cu Isus? Da, e posibil; dar sunt şi ei din aceiaş tulpină ca şi ceialalţi, enoriaşi şi înzestraţi cu armele credinţei celei adevărate vor putea strânge săgeţile cele arzătoare ale vicleanului şi astfel vor întra cu uşurinţă în oastea Domnului.

In Sf. Scriptură avem dovezi cari confirmă cele amintite. Achila şi femeea sa Prischila, familie de meseriaşi, cari au urmat lui Hristos. Isgoniţi din Roma se duc la Corint. In casa lor află adăpost apostolul Pavel. Atelierul devine templu în care Pavel plămădeşte opera de mântuire pentru Corinteni. Se lucrează în două direcţii, cu mânile, — erau făcători de corturi (Fapt $10/_{23}$) şi în cealaltă direcţie, lucrarea pentru mântuirea sufletelor. Ei sunt împreună lucrătorii lui Pavel; (Rom. 16_3) slujitori aceluiaş ideal, de-a urma, de-a propovedui pe Isus, care împreună cu Iosif erau teslari, rugându-se şi muncind ca desăvârşit model pentru ori şi ce om din lume pentru ori şi care meseriaş, ca exemplu pentru cine nizueşte şi doreşte a intra într'o statornică legătură cu Isus.

Prot. Emilian Cioran.

Alex. Westphal.

Hristos în teologia contemporană.

(Sfârşit).

Să se mulţumească cine va vrea cu o realitate a lui Hristos stabilite pe aceste baze. In ce mă priveşte pe mine, le găsesc foarte fragile. Intr'adevăr, ceeace noi am considerat până acum ca cele mai mari realităţi ale vieţii lui Hristos: naştere, minuni, moarte răscumpărătoare, victorie asupra mormântului, trimiterea Duhului Sfânt dovedind puterea sa divină, toate acestea devin simplu de tot, din punctul de vedere al modernismului, o formă dată de primii creştini admiraţiei pentru stăpânul lor. Istoria evanghelică nu e o mărturisire, ci o explicaţie. Pe ici, pe colo, fără îndoială se întâlnesc fragmente cari datează chiar dela Hristos, dar aceasta e o chestiune de apreciere, şi neoexegeţii au, pentru a le recunoaşte şi a le distinge de rest, o fineţă de apercepţie de care noi nu ne putem învrednici.

Sunt câteva luni, de când am auzit un conferenţiar modernist spunând că Evanghelia, aşa cum o avem, datoreşte originea sa predicaţiunii bravilor oameni, ca de exemplu pielarul al cărui oaspe fusese Petru la Iope. Citând una din cele mai frumoase declaraţiuni ale lui Isus despre sabat: «Se simte cu uşurinţă, ne spune el în substanţă, că această formulă nu este un cuvânt a lui Isus, dar o adăogare datorită credinţelor catiheţilor timpului».

Cu uşurinţă? Cine? Eu, eu nu simţiam nimic, de loc! Eram cu toate acestea aşezat la doi paşi de conferenţiar, avem ca şi el capul între umeri şi, ca şi el, o singură obicinuinţă profesională de a cerceta textele. Citez acest exemplu dintr'o mie, şi, dacă am pronunţat deodată cuvântul «naivitate, simplitate» e că în adevăr sub această erudiţie se află, cine studiază istoria la lupă, şi unde chestiunile de amănunţime împiedecă de a vedea liniile de ansamblu, oarecare lucru de naivitate în afirmaţia imperturbabilă de ipoteze necontrolate, şi toate aceste ipoteze se înlănţue aşa de bine formând un întreg fără obiecţiune, încât la capătul unei ore de ascultare sau lectură îşi freacă ochii şi începe a zice: unul din noi visează; oare cine e acela, el sau eu?

Crăciunul? Un argument de aprinsă controversă mesianică a celui dintâi secol, o idilă inventată de prima generaţie creştină pentru a răspunde jidovilor cari râdeau de naşterea obscură a lui Isus din Nazaret.

Vinerea cea mare? Noi crezusem, până aci, conform Evangheliei, că Isus mersese la Ierusalim pentru a muri, că moartea Sa espiatoare, în locul şi ziua pe care o alesese, era raţiunea de a fi şi rezultatul întregei acţiuni. Eroare! Scopul lui Isus era de a trăi, de a strânge în jurul cauzei Sale mulţimea jidovească, de a se furişa prin orice mijloace de adversarii săi; «fără un accident, trădarea lui Iuda ar fi reuşit de bună seamă».

Paştile? Vestea pascală cu mormântul gol şi cu apariţiunile lui Isus se risipeşte cu povestirile contradictorii cari nu aparţine după felul cum se arată domeniului istoriei.

Rusaliile? Noi crezusem, după cuvântarea lui Petru, că pogorârea Duhului Sfânt avea de scop să regenereze umanitatea pocăită şi credincioasă Mântuitorului, Hristos înviat. Nu, istoria Rusaliilor pune alăturea două tradiţii inconciliabile. Inseamnă că această zi a fost acolo o explozie de glossolalie, sau mai bine că ucenicii primiră darul de a vorbi în limbi străine. Aci se găseşte o diformare a faptelor sau o interpretare simbolică posterioară.

Mă opresc. Nefiind din aceia cari cred că pot combate modernismul în câteva pagini, nu vreau să devin ridicul. Recunosc că el numără printre aderenţii săi oameni, colegi, cari pentru a aplica principiile pun tot efortul conştiinţei lor, toate talentele ştiinţei lor, toată sinceritatea lor, şi rămân dator cu tot ceeace munca lor învaţă asupra detaliului Evangheliei, oricui păzeşte credinţa tradiţională deschisă progreselor ştiinţei.

Se poate afirma până la un oarecare punct că scrierile lor sunt utile prin emulaţia ce o inspiră şi prin reacţiunea ce o provoacă.

Dacă am vorbit de ele, am făcut-o pentru a preciza poziţiunea noastră faţă de mărturia dată de Evanghelie cu privire la persoana lui Isus Hristos, şi pentru a arăta că în sensul nostru, ipoteza modernistă a izvoarelor aplicată Noului Testament conduce pe teologul protestant pe o cale greşită unde fiecare pas îl depărtează de principiul fundamental al Bisericii sale şi de obiectul sfânt al credinţei sale.

Modernismul — al cărui ex-abate Loisy este în Franţa

protagonistul şi prestigiosul furnisor de argumente, furnisor chiar acelora cari, printre noi, îl combat urmându-l — nu este decât ultimul val al mărei care urcă dela sfârşitul veacului al 17-lea şi se ridică progresiv contra autorităţii canonice a Noului Testament.

Prima fu aceia a lui Herman Samuil Reimarus, deist pentru care vieaţa lui Isus nu fu decât o minciună.

Apoi vine valul explicaţiunilor naturaliste a Evangheliei fără miracole, cu Paulus şi raţionaliştii.

Al treilea val fu acel al interpretării mistice al lui Strauss, care privea pe Reimarus ca pe un precursor.

A patra vine cu şcoala dela Tubingen şi critica disolvantă a originelor creştine făcute de Christian Baur.

A cincea, cu înflăcăratul Hengstenberg, aduse compromisul liberalilor cari reduc vieaţa lui Hristos la copierea lui Mesia cel ebraic; Mesia care se umanizează şi se reaşează în Isus al lui Harnack.

A şasa loveşte în ehatologia lui Johannes Weiss unde Hristos este absorbit de un un singur gând: apropierea împărăţiei lui Dumnezeu, punând un sfârşit istoriei printr'o minune catastrofală.

Cu al şaptelea val, ne aflăm în sincretismul iudeo-păgân al lui Bousset şi al concurenţilor săi, cari descopăr că creştinismul a ieşit din amalgamul mesianismului jidovesc cu păgânismul.

Şi toate aceste valuri s'au rostogolit cu putere sgomotoasă au spumegat şi aducând pe nisip sfărâmăturile precedentelor naufragii au pretins că aduc în undele lor tulburi taina creştinismului. Fiecare a fost aclamat la rândul său de un tânăr răpit de noutate, arzător de studiu şi lacom după adevăr. Unul după altul s'a reîntors, cufundat fiind de cel ce l urmărea. Iehova zisese: «Aici se va opri trufia valurilor tale».

Şi cel de al optulea val e ca şi cele precedente, şi aceasta pentru două raţiuni: una a istoriei şi alta a moralei.

Iată raţiunea istorică: Unul din criticii cei mai de seamă ai timpului nostru: Harnack, adversarul creştinismului evanghelic a scris: «Intre anii 30 şi 70 pe pământul Palestinei, tot ceeace a înflorit, în urmă există şi a fost fixat». Deci, după el, ansamblul povestirilor evanghelice, scrisorile lui Pavel, sinopticii, Faptele, au apărut în cei 40 de ani cari au urmat morţii lui Isus.

Patruzeci de ani.

Sunt patruzeci de ani acum, aveam atunci douăzeci şi trei. Faptele pe cari le-am trăit în acele vremi, persoanele pe cari le-am iubit sunt prezente. N'am decât să închid ochii pentru a le revedea cu o preciziune, cu o intensitate care creşte cu vârsta căci, pe măsură ce îmbătrâneşti, memoria ca şi vârsta îmbătrâneşte. Dacă vieaţa s'ar fi scurs printre jidovii Palestinii din primul secol creştin, eu aş fi trăit drama lui Isus întins pe Cruce, aş fi auzit cuvintele sale, şi dacă azi, după patruzeci de ani, eu aş vedea apărând pe Hristos de altădată, Hristos de toate zilele, desfigurat în literatură, eu aş pune în mişcare ceriul şi pământul pentru a împedeca un asemenea atentat împotriva celei mai scumpe amintiri şi vitale experienţe. In timpul morţii lui Isus, n'a fost nimeni oare, din atâta mulţime, de douăzeci şi trei de ani, care să-L audă vorbind sau să-L vadă murind? nici un tânăr credincios care să fi avut o inimă în piept? şi aceasta ar fi fost sub ochii acestei generaţiuni care a elaborat în Evanghelii pe Hristos fictiv?

Şi aceste povestiri ar fi fost întărite liniştit şi în mod unanim de comunităţile din Palestina unde se găseau oameni culţi ca Nicodim, învăţători de lege, scribi, farisei de talia lui Saul din Tars, jidovi lipsiţi de imaginaţie, rebeli mitologiei, la cari practica tradiţiei orale desvoltase uimitor memoria?

Ah! şcoala din Tubingen a fost mai bine inspirată întinzând într'un secol distanţa între vieaţa lui Isus şi istoria sa evanghelică! Dacă vrem ca biografia să se piardă în legendă, trebue lăsat timpul necesar să lucreze pentru aceasta. Dar a plasa documentele evanghelice în veacul omului Isus, şi a recuza în sfârşit istorisirile lor sub pretext că ei falsifică istoria şi că patruzeci de ani au fost deajuns pentru a diviniza acest om în faţa marturilor săi: iată cu adevărat ceva nou în istoria religiunilor şi în obiceiurile psihologice. Asemenea fantome pot să ia consistenţă într'o slabă penumbră a unui cabinet de studii, dar ele sunt risipite de lumina în creştere dinafară: căci astfel lucrează natura.

Acum iată raţiunea morală. Ea este de o simplicitate care mă cruţă de toată desvoltarea. Dacă e un fapt sigur, e că oamenii cari se convertesc, cari primesc Duhul Sfânt şi cari întră într'o vieaţă nouă, se dăruesc lui Hristos din Scripturi. E steaua Crăciunului, sunt cuvintele lui Isus pe cruce, e bucuria dimineţii Paştelor cari fac să curgă lacrimile şi să câştige inimile.

Dacă aceste povestiri sunt o ficţiune, se poate ca vieaţa autentică a Isus să nu fi convertit pe nimeni, în vreme ce toată mişcarea spirituală care a întemeiat lumea nouă va fi punctul unei ficţiuni. Ce ar însemna atunci morala?

Şi nu-mi spuneţi că trebue a distinge pe Isus-ul istoriei de Hristosul credinţei; voi înşi-vă, născuţi din Hristos prin credinţă, credeţi încă în Isus din istorie, şi în acest caz emoţiunea v'a arătat persoana la care v'a introdus în experienţele căruia trăiţi şi a cărui realitate singură vă interesează azi. Voi, fie, dar ceice vor veni după voi?

Separând pentru viitor Hristosul credinţei de Isus-ul istoriei, aţi deslegat odgonul corăbiei care acum pluteşte în voia soartei. Ea este încă aproape pentruca tinerii cari vă înconjoară să vadă chiar confuz conturul figurii lui Isus, cel istoric, dar ea se depărtează, ceaţa o cuprinde, şi îndată nu va fi decât o umbră care se pierde. Atunci nu se va mai vedea nimic. Şi unii vor merge la catolici pentru a regăsi pe Isus prin autoritatea Bisericii, alţii la diferite sisteme raţionaliste. Fiind la Lausanne, în cabinetul meu de lucru un student în teologie făcând pe catolicul mi-a zis: «Critica modernă a Noului Testament m'a desorientat şi desnădăjduit: câţi profesori, atâtea sisteme; cu ei, Evangheliile sunt fărămiţate, disolvate; dacă eu pierd Evangheliile, pierd pe mântuitorul meu. Episcopul de Saint-Maurice mi-a redat însă liniştea».

Am avut un altul, un vechiu catecumen care la nouăsprezece ani făcuse o frumoasă mărturie înaintea unei mari adunări. Distincţiunea izvoarelor în Vechiul Testament întărise credinţa sa în revelaţiune. Disecţia Evangheliilor îl făcuseră să piardă încrederea în experienţele tinereţii sale şi în mod sincer veni să-mi spue că părăseşte serviciul lui Isus Hristos.

Compătimesc pe aceşti doi oameni; dar mai e un al treilea pe care-l plâng deabinele: tânărul păstor constrâns să predice pe Isus-ul istoric, când el, de fapt, nu crede decât în Hristosul credinţei.

E momentul scoaterii concluziei.

In rezumat, respingem teoria modernistă a izvoarelor Noului Testament, pe care o privim ca o ipoteză incontrolabilă, o reconstituire imaginară a «preistoriei» Evangheliilor, o direcţie artificială a cărei primă consecinţă e să ruineze autoritatea textului evanghelic şi să anuleze mărturia creştină.

Fără a nu recunoaşte nici decum utilitatea lucrărilor ştiinţei întru a stábili textele primitive ale cărţilor Noului Testament, originea lor şi sensul lor, noi păstrăm Noul Testament aşa cum ni l-a transmis Biserica primitivă şi credinţa tuturor generaţiunilor de credincioşi. Il păstrăm, pentrucă vedem în paginile sale actul răscumpărării pregătit de Vechiul Testament şi pentrucă ni s'a impus cu autoritatea revelaţiunii divine prin experienţa mântuirii personale.

In momentul de a depune pana, am sufletul obsedat de o viziune a copiilor Bisericilor noastre, tineri şi tinere, pe cari vocaţiunea interioară îi chiamă la apostolat, voind să aprofondeze Biblia şi să înfrunte puternica iniţiare a problemelor puse de teologia contimporană.

Lor mă adresez eu spunându-le: «Ţineţi cu putere la experienţa voastră creştină, singura certitudine care va fi cea mai bună inspiraţie a studiilor voastre. Păstraţi, în faţa modernelor ipoteze, rezerva ce o porunceşte probitatea ştiinţifică şi în cercarea oricărui lucru, nu reţineţi decât ceeace este bun, adecă ceeace dă mai precis gândului vostru, mai sensibil inimii voastre persoana Mântuitorului ai cărei martori trebue să fiţi.

Dacă vorbesc aşa, aceasta n'o fac pentru a vă îndemna să închideţi cărţile de ştiinţă şi să faceţi pe scurt procese de erezie. Ceeace ne diferenţiază de modernism, ca şi de sistemele precedente pe cari vi le reamintesc îndată, nu este o lucrare de ştiinţă ci de *atitudine* în practica ştiinţei.

«Eu ştiu în cine cred» declară apostolul Pavel.

Dela apostolul Pavel până la voi, lanţul este neîntrerupt de toţi ceice au ştiut în cine au crezut dovedind aceasta prin vieaţa şi acţiunea lor. Iată ce înseamnă «a şti», dominând toată ştiinţa, care fixează atitudinea noastră cu privire la critica biblică.

Nu pierdeţi niciodată din vedere realităţile spirituale cari stau la originea pietăţii voastre personale şi cari, zi de zi o alimentează; ele în tot studiul biblic, fecundează ipoteza, o orientează şi-i limitează drepturile.

Imprumutaţi aceste realităţi, controlaţi-le în fiecare zi pentru a vă întări în această dublă convingere:

1. Că teologii primelor două secole erau mult mai bine înzestraţi decât criticii veacului al 20-lea pentru a se pronunţa asupra valorii istorice şi autenticităţii Noului Testament.

2. Că revelaţia divină cuprinsă în Vechiul Testament şi personificată în Hristos din Noul Testament, se arată ca mărturie ea însaşi în toate zilele în lumea întreagă.

Dacă vrem să ajungem la cheia care deschide comoara Scripturilor, trebue să ne ridicăm până la minune. Ori, minunile se desfăşură ochilor noştri în fiecare zi prin Biblie.

Iată pe cea mai proaspătă, prin care vreau să şi termin:

Aveam un frate care fusese explorator, acum 25 ani, pe Coasta de Fildeş, a urcat Comoé şi a trăit trei ani în mărăciniş. Reîntorcându-se, ne-a povestit înspăimântătoarea superstiţie şi barbarie a acestor populaţii fetişiste cari — îşi îngăduiau spectacolul sălbatic al morţii pe încetul, practicau antropofagia şi sacrificiile omeneşti...

Sau, sunt patrusprezece ani, de când un creştin negru din Siberia, Havris, a plecat pe Coasta de Fildeş, având crucea într'o mână şi Biblia în alta. Coboară la Fresco şi predică Evanghelia.

După două zile, trece prin uliţa satului cu o mare tavă, adună fetişii şi-i arde în piaţa publică; botează locuitorii punându-le Biblia pe cap şi-i părăseşte zicându-le: «Nu primiţi niciodată o religie care vrea să vă boteze fără Biblie». Umblă prin toată ţara şi converti mulţimi nenumărate. Mişcarea fu aşa de vie încât administratorii uciseră pe Harris. Aceste masse rămase de atunci fără conducător, ispitite, înşelate, exploatate de păstori falsi pe cari n'au voit să-i recunoască nici odată. Au fost persecutate pentru credinţa lor şi Bisericile Europei le-au părăsit. Un moment s'a crezut că jarul s'a stins. Dar, iată că un elev al Şcoalei noastre misionare din Paris, trimis de Misiunea metodistă din Londra, cutreeră din nou aceste ţinuturi.

Ce a putut vedea acolo? Decât că aceşti umili creştini au rămas credincioşi, că numărul lor chiar a crescut şi că fetişii au dispărut din satele lor. Douăzeci de mii, treizeci de mii protestanţi au ieşit din mărăcinişi, l-au aclamat ca pe un liberator şi i-au spus cu lacrimi: «Biblia ne-a mântuit, explicaţi-ne Biblia, luaţi conducerea Bisericii noastre, organizaţi printre noi poporul lui Isus Hristos!»

Administratorii, paterii catolici chiar au mărturisit tinărului nostru misionar: «Opera civilizatoare şi religioasă prin care noi n'am reuşit, a fost desăvârşită de Evanghelie».

Cartea Faptelor Apostolilor nu s'a închis... Fiecare zi de

pe pământ, îi adaogă o pagină minunată. Dar pentru aceasta trebue ca prima pagină să povestească întotdeauna Rusaliile, miracol ce încununează şi desăvârşeşte viaţa, moartea precum şi învierea celui mai mare miracol al istoriei, Mântuitorul Isus Hristos.

Cât timp Faptele Apostolilor vor continua, critica disolvantă nu va anula Revelaţiunea. Noi n'avem să apărăm Biblia, ci s'o trăim. Restul e sub îngrijirea lui Dumnezeu.

Mare este adevărul, el va birui.

«Le Christianisme Social». Trad. de **D. D. Achimescu.**

Voi sunteţi biserica lui Dumnezeu.[1]

Au nu ştiţi, că voi sunteţi biserica lui Dumnezeu şi Duhul lui Dumnezeu locuieşte întru voi? I. Cor. 3, 17.

Cu voia lui Dumnezeu, cu binecuvântarea Inalt Prea sfinţitului Părinte Mitropolit, şi cu binevoitoarea răbdare a mulţimei dreptcredincioşilor adunaţi la serbarea de faţă, — îmi îndrept azi cuvântul meu către voi cei mai tineri fraţi ai noştri, cari prin voia voastră şi prin alegerea Duhului sfânt v'aţi deosebit dintre cei mulţi pentru a face parte ca membrii din societatea tinerimii ortodoxe «Sf. Gheorghe». Şi arătând chemarea societăţii, vreau să vă lămuresc şi mai mult rostul vostru de membrii ai ei, şi vreau ca acest cuvânt de bucurie şi de nădejde să fie un îndemn de a stărui cu totdinadinsul în frumoasa voastră hotărâre, ca prin faptele voastre de fiecare zi, de fiecare ceas şi clipă, să ne dovediţi că aţi cunoscut, că voi sunteţi biserica cea vie a lui Dumnezeu şi că Duhul lui Dumnezeu locuieşte cu adevărat întru voi, şi prin urmare că noi, ceice vă vedem azi aici, şi neamul şi ţara noastră şi toată biserica ortodoxă se poate răzima şi îşi poate lega nădejdile de mai bine de voi.

---

[1] Cuvânt ocazional către delegaţii judeţului Sibiu ai Societăţii tinerimii adulte ortodoxe române «Sfântul Gheorghe», ţinut în catedrala din Sibiu la 16 Maiu 1926.

Iubită Tinerime!

Patronul, adecă duhul ocrotitor al societăţii voastre este un *sfânt*. Şi aproape fără schimbare i-aţi văzut chipul ca *ostaş, biruind un bălaur cumplit.* — Icoana aceasta are un tâlc peutru societatea voastră şi pentru toţi ceice vreau să înţeleagă.

Bălaurul cel cumplit este păcatul, care înghite tinereţe, frumuseţe, minte, sănătate, putere, bogăţie şi bucurie de viaţă. Şi e vai de ceice nu se ştiu feri din calea lui. — Păcatul, acest bălaur înfiorător, nu poate fi biruit decât de ceice s'au înarmat ca orice ostaş: cu voinţa neînfricată de a lupta şi cu armele de lipsă, — s'au adunat apoi ca oaste, şi pedeasupra au cerut şi au primit darul sfinţilor şi întăritor al Duhului sfânt. Luptând singuratic poţi cădea uşor, şi luptând fără ajutorul Duhului sfânt pentru o clipă poţi reteza capul îngrozitoarei fiare, dar n'ai ajuns la mult fiindcă fiara svârcolindu-se se va întări şi în locul capului tăiat vor răsări două şi tăind două răsar nouă, şi dela o vreme nu vei mai putea lovi şi nu vei şti nici unde să mai loveşti, şi istovit vei cădea înfrânt. Crezând, cerând şi primind darul Duhului sfânt, şi însoţindu-te cu ceice au aceeaşi inimă ca şi tine, poţi ieşi biruitor, pentrucă puterea Duhului sfânt te sfinţeşte, te face deci neatins de veninul şi de focul cel varsă pe înfuriatele-i nări păcatul; puterea Duhului sfânt te întăreşte şi-ţi împrospătează puterile, ca să nu te istoveşti nici odată; puterea Duhului sfânt îţi întinde foc arzător cu ajutorul căruia îndatăce ai tăiat un cap să poţi arde locul, ca fiara cea cumplită să nu mai aibă puterea de a-şi spori capetele. — Acestea le spune celorce au ochi înţelegători icoana sfântului Gheorghe.

Şi dacă societatea voastră a primit numele şi şi-a ales ca patron pe sf. Gheorghe — vrea să ne spue că ea însăşi şi-a pus ca ţântă *lupta şi biruinţa* prin puterea Duhului sfânt şi prin voinţa tare a membrilor ei împotriva păcatului şi a păcatelor ucigătoare de ţinerete, de naţii şi de ţări.

Dar aceasta, iubită Tinerime, înseamnă, că ea vrea să desăvârşească pe oameni, vrea să facă mai bună şi

mai plăcută viaţa, vrea să aducă fericire deplină pe pământul ţării noastre, vrea ca aici, ***şi prin voi,*** să întemeieze împărăţia lui Dumnezeu! — Care este atunci rostul vostru ca membri ai ei? E de prisos, cred, să mai spun, că aveţi să-i fiţi «credincioşi până la moarte» (Apocalipsă 2, 10) .luptători neînfricaţi împotriva răului, şi harnici şi dibaci lucrători la zidirea împărăţiei lui Dumnezeu. Şi voi, când v'aţi făcut membri ei, socot, că de bunăsamă v'aţi dat seamă de această grea dar nobilă datorie şi răspundere a voastră. Iar noi câţi suntem aici, nu putem decât să ne bucurăm şi să dăm mulţămită Duhului sfânt, că a luminat deodată atâtea suflete tinereşti din arhidieceza noastră, cari alcătuiesc societatea sf. Gheorghe şi să vă dorim şi celorce sânteţi de faţă şi celorce n'au putut, fi isbândă deplină.

In aceeaş vreme însă nu putem să nu vă aducem aminte, că ostaşul înainte de a porni la luptă ***îşi oţeleşte voinţa de a lupta,*** îşi ***alege armele*** şi ***face exerciţii,*** prin mânuirea cărora îşi întrezăreşte isbânda; la fel lucrătorul harnic şi iscusit ***îşi câştigă dibăcia*** în lungi ani de încercare, de ucenicie, şi numai după aceea se apucă să lucreze pe răspunderea proprie la lucrul altuia. Aşa şi voi ceice voiţi să fiţi luptători împotriva păcatului şi a răului din jurul vostru, şi totodată harnici şi iscusiţi ziditori ai împărăţiei lui Dumnezeu, trebue să scoateţi mai întâi răul din voi şi să vă întăriţi pe voi înşi-vă, oţelindu-vă voinţa pentru a împlini voi mai întâi legea lui Dumnezeu, legile ţării, şi prin această supunere şi împlinire a legilor să întemeiaţi împărăţia lui Dumnezeu mai înainte în inima voastră şi în sânul societăţii voastre, şi numai ***după aceea*** să căutaţi a birui prin pilda vieţii voastre şi pe alţii pentru împărăţia, la care sunteţi chemaţi să lucraţi. Căci ***dacă nu veţi întra voi mai întâi în Impărăţia lui Dumnezeu, nu veţi putea duce în ea nici pe alţii.***

Şi dacă aveţi nobila dorinţă de a zidi între oameni împărăţia pentru care a lucrat şi a sângerat pe cruce Domnul nostru Isus Hristos, trebue întâiu: ***să vă feriţi de păcate,*** şi al doilea: ***să nu pregetaţi a face toate faptele creştineşti*** câte vi le îmbie viaţa să le faceţi. Să vă feriţi de păcate, pentrucă prin ele vă depărtaţi de Dum-

nezeu şi «daţi loc diavolului» cum zice sf. apostol Pavel (Ef. 4, 27), şi doar ştiţi că nedrepţii împărăţia lui Dumnezeu nu o vor moşteni. «Nu vă înşelaţi — zice sf. apostol Pavel, — că nici desfrânaţii, nici slujitorii idolilor, nici hoţii, nici lacomii, nici beţivii, nici ocărâtorii (suduitorii), nici răpitorii (înşelători) împărăţia lui Dumnezeu nu o vor moşteni», că toate ni sunt slobode, dar nu toate de folos (1 Cor. 6, 9—10, 12), şi datori suntem să nu ne lăsăm biruiţi de rău, ci să biruim cu binele pe rău (Rom. 12, 21). A ne feri însă numai de săvârşirea relelor nu înseamnă, că am plinit toată legea. Nu e destul numai să nu faci ce este oprit, ci trebue să adaugi a face şi tot ceeace e spre binele tuturora şi spre mărirea numelui lui Dumnezeu. Că împărăţia lui Dumnezeu nu este numai oprelişte, cum nu este mâncare şi beutură, ci dreptate, şi pace, şi bucurie întru Duhul sfânt» (Rom. 14, 17), cari trebuesc lucrate, adecă făcute de voi. Şi între alte multe, legea lui Dumnezeu cere să cercetaţi cu vrednicie şi evlavie sfânta biserică în care Duminecă şi sărbătoare, şi acolo să vă deosebiţi de cealaltă lume prin puterea voastră deosebit de creştinească şi voinţa voastră bună o curăţiţi, să o întăriţi şi să o sfinţiţi prin primirea sfintelor taine, mai ales a spovedaniei şi cuminecăturii, — prin cari se coboară şi lucrează în voi darul Duhului sfânt. Iată ce se înţelege sub a ţinea şi a împlini legea lui Dumnezeu.

Pacea, rânduiala, bunavieţuire caută să o ţie între oameni şi legile ţării. Sunt atâţia cari socotesc că fac vitejii, călcându-le. Mai putem atunci aştepta binele? — Voi membrii societăţii sf. Gheorghe veţi da pururea şi tutora pildă, că sunteţi cei cari înţelegeţi rostul acestor legi, vă supuneţi lor şi le împliniţi aşa, ca şi alţii să se simtă îndemnaţi prin voi a le ţinea.

In lumea aceasta toţi oamenii trebue să vie în ajutorul semenilor lor, toţi suntem de lipsă unii pentru alţii, fiecare cu lucrul şi slujba, pe care le-a rânduit Dumnnzeu să le facem. Aşa şi fiecare dintre voi are rânduit dela Cel de sus să împlinească o lucrare sau o slujbă. Cine e membru al societăţii sf. Gheorghe va dovedi că ori unde va fi pus să lucre, va lucra spre mărirea

lui Dumnezeu şi spre binele oamenilor a ţării în aşa chip, că alţii nu l-ar putea întrece în cinstea, în sârguinţa şi omenia cu care îşi face datoria.

Ţara, apoi semenii noştri, avutul nostru, în caz de primejdie cere să punem braţul nostru vânjos şi sufletul nostru dârz pentru a le apăra şi da liniştea şi siguranţa. Membrii societăţii sf. Gheorghe şi acolo vor dovedi, că ţara şi neamul se pot răzima cu toată încrederea în ei, că pe acolo, pe unde e aşezat un membru de acesta, nu se poate trece decât călcându-i în picioare trupul dupăce şi-a dat ultima suflare. Aşa înţelege un membru al societăţii sf. Gheorghe să împlinească legile ţării.

Nu vreau să fiu rău înţeles nici de voi şi nici de alţii. A ţinea toate acestea: a te feri adecă de păcat şi a face fapte bune, apoi a ţinea legile ţării, nu înseamnă că voi trebue să umblaţi tot înoraţi, posomorâţi, întristaţi la inimă şi pururea îngrijaţi. Glumiţi, râdeţi, cântaţi, jucaţi frumoasele noastre jocuri româneşti, ţineţi cu sfinţenie la toate obiceiurile noastre bune moştenite din moşi-strămoşi. Când faceţi acestea, când vremea şi lucrul şi inima vă îngădue să faceţi acestea, — şi toate să le faceţi la vremea şi la locul lor după vorba sf. Ap. Pavel doar de atâta să vă feriţi «să nu iasă din gura voastră nici un *cuvânt putred* (adecă de ruşine, de ocară, de sudalmă, de batjocură), ci toată amărăciunea, mânia, iuţimea, strigarea şi hula să se lapede dela voi împreună cu toată răutatea, ca să nu întristaţi pe Duhul sfânt al lui Dumnezeu, întru care v'aţi pecetluit spre ziua mântuirii» (Efes. 4, 29, 30).

Aşa dară, ferindu-vă de păcate, biruind adecă răul din voi şi făcând fapte creştineşti prin cari se zideşte împărăţia lui Dumnezeu întâi în inima voastră şi ţinând în mare cinste şi legile ţării, aţi devenit ostaşii harnici şi lucrătorii iscusiţi, pe cari i-a căutat societatea sfântului Gheorghe. Iar inima noastră se umple de bucurie şi de mândrie, că neamul, biserica şi ţara şi-au pus nădejdea în nişte fii vrednici, cari cunosc că prin ei şi prin oameni trăieşte, şi chiar ei sunt, biserica cea vie a lui Dumnezeu şi că în ei are să locuiască şi va locui duhul lui Dumnezeu.

Iubită Tinerime!

Dacă până azi n'aţi înţeles în felul acesta datoria voastră — înţelegeţi-o aşa de aici înainte! Şi azi, când voi cei dintâi membri ai soc. Sf. Gheorghe, cari faceţi drumul, ce se va face de aici înainte an de an, la sf. noastră catedrală pentru a vă împărtăşi de binecuvântarea Inalt Preasfinţitului nostru Părinte Mitropolit, zic azi când vă aflaţi în faţa acestui sfânt altar, ar fi păcat dacă inima voastră nu s'ar aprinde de dorinţa fierbinte de a lucra cu tot avântul şi cu toată puterea tinereţii voastre pentru binele şi înaintarea bisericii, a neamului şi a ţării noastre. Iată îmi vine în minte un frumos jurământ ce-l făceau copilandrii unui neam vestit (atenienii), când erau trecuţi în ceata tinerilor, şi poate că spunându-l vă veţi îndemna şi voi să-l ziceţi în taină, că e vrednic acest jurământ să fie şi al vostru. Acei tineri ziceau: «Jur, că voi ţinea cu tărie legea moşilor mei, că mă voiu supune legilor, că nu voiu necinsti armele date mie, că nu voiu părăsi pe tovarăşul meu în luptă, că mă voiu lupta până la ultimul meu suspin, o neamul meu şi ţara mea, jur în sfârşit că îmi voiu da toată silinţa să vă las într'o stare mai bună, decum v'am găsit». — Nu e aşa, că acesta e şi jurământul vostru? Atunci: Doamne ajută! Şi înainte la biruinţă! Amin.

Pr. Gheorghe Maior,
profesor şi duhovnic la Şcoala normală „Andreiu Şaguna".

Crâmpeie din pastorala militară.

Este preotul militar şi duhovnicul familiilor ofiţerilor şi ale reangajaţilor? [1]

O întrebare de deslegarea grabnică şi norocoasă a căreia depinde frăţeasca împreună lucrare şi bunele relaţii între preoţimea militară activă şi clerul de mir.

Credinţa mea şi părerile mele în această privinţă sunt următoarele:

[1] O întrebare la care va răspunde o comisiune aleasă de către sfântul Sinod, comisiune din care şi autorul articolului face parte.

I.

Chemarea duhovnicească a preotului militar, fie că acesta este preot militar activ, fie că face armatei servicii în calitate de confesor diurnist, este: de a apropia pe ostaş de Isus Hristos şi de a coborî pe Isus Hristos cu toate darurile şi virtuţile Evangheliei Lui mântuitoare în sufletul ostaşului, pentruca Mântuitorul prin prezenţa Sa permanentă şi activă în sufletul ostaşului, prin o conştiinţă trezită la o vieaţă nouă, să lucreze astfel, ca fiecare ostaş să devină în decursul anilor petrecuţi în cazarmă nu numai un bun creştin, nu numai un cetăţean conştient de valoarea lui, ci mai presus de toate, ca să încolţească în sufletul fiecăruia dorinţa de a se apropia şi de a imita jertfa adusă de Mântuitorul pe dealul Golgota, atunci, când şi dela el se va cere această jertfă din partea neamului, a ţării, a oştirii şi a Dinastii române.

Sfera de activitate din punctul de vedere al chemării duhovniceşti a preoţimii militare de toate categoriile este următoarea:

Preotul militar atât cel activ cât şi confesorul de garnizoană este duhovnicul de jure şi de facto al tuturor gradelor militare, căsătoriţi sau juni şi a membrilor familiilor din casarme şi afară din casarme, cari fac parte din corpurile de trupe, unităţi, comandamente, instituţii sau stabilimente militare, cari îi sunt încredinţate respectivului preot militar spre păstorire.

Motivele cari impun în mod categoric ca preotul militar să fie şi duhovnicul familiilor militarilor-ofiţeri şi reangajaţi, diurnişti şi funcţionari civili din serviciul armatei, sunt următoarele:

Factorul, care în decursul veacurilor şi până azi, a împrăştiat lumina lui Hristos în sufletul omenesc, este familia. Se impune deci în mod imperativ, ca acest factor atât de important din punctul de vedere al evanghelizării mulţimii — de orice grad şi din orice stare, să fie şi în cadrele armatei, fie că e vorba de familia ofiţerului, a reangajatului şi a funcţionarului militar să fie astfel îngrijit şi cultivat duhovniceşte, ca el să-şi îndeplinească sfânta lui chemare mai sus precizată, cu toată conştiinţiositatea, cu toată priceperea, cu toată cunoştinţa de cauză şi între orice împrejurări.

Sufletul ofiţerului şi al reangajatului fiind treapta pe care Isus va întra şi în sufletul ostaşului, dimpreună cu toate darurile şi virtuţile Lui fără de cari nu ne putem închipui un ostaş integru îndeosebi în zilele de azi, e necesar întâiu, ca prin familia ofiţerului şi reangajatului, să apropiem corpul ofiţeresc şi cel al reangajaţilor de Isus Hristos şi să coborâm pe Mântuitorul tot prin atmosfera binecuvântată a familiei în mijlocul acelora, cari trebue să crească generaţii după generaţii de ostaşi în spiritul Evangheliei lui Isus Hristos.

Cum preotul militar este responsabil înaintea lui Dumnezeu şi a conştiinţii sale pentru mântuirea sufletelor încredinţate lui spre păstorire din partea lui Dumnezeu şi a oamenilor în calitate de duhovnic al armatei, este imposibil să-l oprim pe el, pe păstorul cel adevărat, dela împlinirea chemării lui sfinte şi mari de-a face din familia militarului — lucrând în mod special pentru aceasta — un centru de răspândire a luminii lui Isus Hristos în sufletul atâtor generaţii de ostaşi.

A-l sili pe preotul militar să rămână numai între zidurile cazarmei, înseamnă a-l sili să săvârşească o muncă pe care ofiţerii şi reangajaţii armatei, lipsiţi în mare parte de cunoştinţa şi practica chemării lor evanghelizatoare — printr'o vieaţă lor lipsită de harul lui Hristos — o vor dărâma pas cu pas.

A închide uşile ofiţerului şi reangajatului familist înaintea preotului militar înseamnă a zăvorî uşa sufletului conducătorilor armatei dinaintea lui Isus, care nici în sufletul lor nu poate întra, dar nici din sufletul lor eşind, nu va putea întra în sufletul subalternilor, grad după grad, până la cel mai tinăr recrut.

Dar a opri pe preotul militar activ îndeosebi dela săvârşirea Sf. Taine pentru familiile militarilor, pe el, care în cele mai multe garnizoane nu are nici biserică, nici capelă militară, deşi după legea şi regulamentele în vigoare nu-i este permis a ocupa nici post de paroh, nici vre-o catedră — înseamnă să avem preoţi cari niciodată, nu vor avea ocazie să săvârşească Sfintele Taine — săvârşite de preot în general! Ori aceasta este inadmisibil atât din punct de

vedere canonic, cât și din punctul de vedere al prestigiului preoților armatei, în tagma cărora e de dorit să între elementele cele mai bune dar pe cari nu le putem degrada la rolul de simpli conferențiari pentru cazarme.

Dar mai e necesar ca preotul militar, îndeosebi cel activ, să fie duhovnicul familiilor militare și din punctul de vedere al asigurării viitorului și rostului acestei tagme în cadrele armatei, întrucât prin legăturile duhovnicești ale preotului cu ofițerul și membri familiei lui se stabilește și stima și încrederea reciprocă, atât de necesare funcționării normale a oricărei tagme de evanghelizatori!

In ceeace privește jurisdicțiunea duhovnicească a preoțimii militare d. p. de vedere practic susțin că trebuie să se facă deosebire între funcționarea preotului militar activ, fie că are sau nu are biserica lui și între practica confesorului de garnizoană, unde mai sunt și alte parohii cu preoți cari nu au nici un amestec cu păstorirea militarilor.

II.

In principiu atât preotul militar activ cât și confesorul de garnizoană va ținea seamă de hotărârea Sf. Sinod, care stabilește că ofițerul, reangajatul și funcționarii civili din serviciul armatei sunt investiți și pot exercita toate drepturile proprii enoriașilor civili din respectiva parohie, având în schimb să facă darea de cult pe care o plătesc bisericii și slujitorilor ei ceialalți enoriași din respectiva enorie.

In garnizoana unde este preot militar activ, acesta trebue să fie duhovnicul tuturor militarilor și al familiilor lor din întreaga garnizoană — având să administreze militarilor toate tainele și celelalte servicii duhovnicești în mod gratuit, chemând ca împreună slujitor în toate ocaziunile pe preotul enoriei respective, pe al cărui teritoriu este stabilită familia militarului. Taxă însă nici acesta nu are dreptul să pretindă — precum nu are dreptul nici preotul militar să pretindă participarea parohului respectiv la serviciile îndeplinite de el [de preotul militar activ].

Preotul enoriei însă, pe al cărui teritoriu cade familia militarului, este obligat între orice împrejurări a pune la dispoziția preotului militar activ biserica, fie că îi este necesară pentru săvârșirea unei Sf. Taine, fie că o reclamă pentru săvârșirea serviciului religios pentru ostași. Pentru

primirea bisericii preotul militar activ însă va aviza din bună vreme pe parohul respectiv.

Serviciu religios va ținea preotul militar activ, când nu are biserica proprie, în biserici străine, numai în timpul când aceasta este liberă — deci înainte de a începe preotul-paroh sfânta Liturgie la ora obicinuită de enoriași.

Confesorii diurniști de garnizoane vor observa următoarele: Jurisdicțiune canonică directă ei nu vor avea decât asupra familiilor cari sunt pe teritorul enoriilor lor; nu vor pretinde însă nici dela aceștia taxele stolare reglementare, ci se vor mulțumi cu ceeace li se dă de bună voie. Asupra familiilor militare din alte enorii au numai o iurisdicțiune canonică indirectă, întrucât toate serviciile religioase și administrarea Sf. Taine le vor săvârși preoții-parohi ai respectivelor parohii cu colaborarea — sau eventuala prezență — a confesorului militar respectiv pe care sunt obligați a-l aviza și chema din caz în caz. Taxe dela familiile militare nu vor pretinde însă nici unii nici alții dintre preoții prezenți. In caz că parohul respectiv refuză din oarecare motiv serviciile pentru familiile militare în acest caz confesorul militar va avea dreptul să oficieze și administreze toate Tainele în biserica lui porohială, luând act în scris dela respectivele familii, în care să fie invederat motivul pentru care au cerut serviciul confesorului militar și nu celui, din enoria căruia fac parte.

Cu sfânta cruce în ajunul Botezul Domnului confesorul garnizoanei va umbla numai la familiile stabilite pe teritorul enoriei lui, iar la ceialalți vor umbla preoții parohi respectivi. Preotul militar activ va boteza pe cei din cazarme și pe acele dintre familiile ofițerilor și ale reangajaților, cari îl vor învita să-i boteze, învitare, care pentru evitarea oricăror neînțelegeri trebue să-i fie adusă la cunoștința preotului-paroh respectiv, pe teritorul parohiei căreia stă militarul.

Preoțimea noastră, atât cea militară, cât și cea de enorie trebue să realizeze frățească conlucrare, din care va rezulta stima tuturora, atât față de unii, cât și față de alții.

Noi cu toții suntem preoții aceluiași Mântuitor, deci dragostea Lui trebue să ne încălzească în chemarea noastră, pretutindeni și oricand.

Ioan Dăncilă,
protopop militar.

Smerenia.

Smerenia este calitatea distinctivă a adevăratului creştin. Dar dupăcum ţinta unei bune creşteri rezidă în formarea şi întărirea voinţei copilului, şi nu în nimicirea acestei voinţe, tot aşa virtutea nobilă a smereniei nu se întemeiază pe amorţirea voinţei noastre sau pe lipsa de independenţă. Să ne ferim deci de acela care cu asemenea intenţie ne cere umilinţă, pentru că acela vrea să ne folosească de unelte în propriul său interes. Umilinţa se naşte singură din credinţa şi viaţa creştină şi de aceea ea nu este prefăcută.

Linguşirea, slugărnicia sunt departe de smerenie. Smerenia nu caută nume, titluri sau forme sociale.

Adevărata smerenie ştie, că dela Dumnezeu vine tot binele şi tot harul. Ea vorbeşte ca David: «Cine sunt eu Doamne, Doamne». Sau ca Pavel: «Iar cu darul lui Dumnezeu sunt ce sunt» (I. Cor. 15, 10). Ceiace am făcut cu destoinicie, Dumnezeu a împlinit prin noi; ale noastre sunt numai greşelile. *Spener* un autor vestit în prefaţa unei cărţi ale sale scrie: *«Din această lucrare mie nu-mi aparţine decât ceeace lipseşte din ea»*. Cuvioşii sf. părinţi ai tuturor timpurilor sunt una în această umilinţă. Pustnicul Macarie, făcătorul de minuni se ruga şi învăţa pe ucenicii săi: «Doamne, milostiveşte-te spre mine cum vei şti».

Cu cât darul este mai mare cu atât şi succesul este mai sigur şi cu atât mai vârtos reiese că totul e dela Dumnezeu.

Smerenia combate fala care toate şi le atribue şieşi. Despre fală a scris cineva pe frontispiciul unei case: *«Prostia şi fala cresc pe acelaş trunchiu»*.

Cu smerenie să mulţumim deci lui Dumnezeu pentru toate. Smerenia creştinească şi recunoştinţa nu se pot despărţi.

Despre smerenie Ruskin zice următoarele: *«Eu cred că proba cea dintâiu despre un adevărat om de valoare trebue căutată în smerenia lui»*. Prin smerenie nu înţelegem îndoială în propriile noastre puteri, sau nehotărâre întru a ne spune părerea individuală, ci o înţelegere deplină a situaţiunii despre ceeace putem face şi vorbi şi despre ceeace vorbesc şi lucrează alţii.

In orice păcat stă ascuns un orgoliu: acel «voi veţi fii Dumnezei»; şi *«Începutul păcatului este trufia şi celce o are*

pre ea va ploua urâciune». (Sirah 10, 13). Pentru aceea trufia stă împotriva lui Dumnezeu. Iar în smerenie ne găsim în raportul cel adevărat cu Dumnezeu.

Smerenia nu era cunoscută la antici; ei nici nu au expresiune pentru ea. Aristotel şi stoicii văd în mândrie un *ideal*. La Romani *humilitas* înseamnă *josnicie*. La greci cumpătarea era contrarul trufiei. Smerenia ca primul şi ultimul *fruct* al iubirii supreme se naşte numai prin lupte mari şi tot prin aceste lupte se desvoltă şi ajunge la maturitate. Fericitul Augustin aminteşte adeseori: «Disciplina creştină este întâia oară umilinţa, a doua oară umilinţa şi a treia oară umilinţa».

Pastorul Harms a pus umilinţa sau smerenia ca un caracter distinctiv între vechea şi noua credinţă, istorisind următoarele: Călătoria odată împreună întrun compartiment de tren cu un bogătaş, fabricant de chibrituri; acesta nu se cunoştea cu pastorul Harms. Vorbind una alta fabricantul începu a se lăuda în gura mare de venitele cu milioane ce-i aduceau fabricile sale. Priviţi-mă numai bine, — strigă el — acum sunt un om bogat şi am ajuns la aceasta prin sârguinţă neobosită şi numai prin desvoltarea puterilor mele». Indreptându-se către Harms zice: «D-ta pricepi ceva Domnule despre fabricarea chibriturilor?» «Nu prea mult Domnule, eu sunt preot» a răspuns Harms liniştit. «Ah, da — un preot — cum se nimeri de bine, căci de mult doriam să vorbesc cu un preot pentru a-i pune spre deslegare o întrebare teologică. Ingăduiţi mi vă rog, se vorbeşte azi aşa de mult despre vechea şi despre noua credinţă. Vă rog a mă desluşi, ce înţelegem prin noua şi prin vechea credinţă?»

Harms se arată aplicat să răspundă la această interpelare teologică, dar ceru îngăduinţa să o facă aceasta prin pilde şi asemenări.

După ce i se aprobă aceasta, începu:

«Vedeţi Domnule, dacă bunul Dumnezeu încununează pe cineva cu bogate daruri în profesiunea sa lumească dăruindu-i în toţi anii însemnate prisosinţe — acel om rămâne mic şi smerit — gândind în sine: Acestea nu le-am meritat, cum se poate însă că Dumnezeu mă încarcă cu atâta belşug? Bunul Dumnezeu continuă însă a binecuvânta pe acel om smerit şi la urmă devine om cu stare bună. Dar omul nostru devine tot mai smerit zicând: că eu sunt prea neînsemnat şi nevrednic

de atâta milă ce Dumnezeu face cu mine *vedeţi aceasta este vechea credinţă.*

Noua credinţă este aceia — când Dumnezeu dăruieşte pe cineva cu bogăţii multe, dar nu observă că în aceasta pot fi numai încercări ale smereniei şi dragostei lui nefăţărite către Domnul. In loc ca acest om, zilnic să devină mai smerit şi mai mic pe zi ce trece, face pe grozavul şi uită pe binefăcătorul ceresc într'atât încât la urma urmelor în toate călătoriile sale spune celor din tren: Uitaţi-vă la mine: acesta sunt Eu, *vedeţi aceasta e credinţa cea nouă!»*

A privi temeinic lucrările altora ajută umilinţei şi a avea ochi deschişi pentru imperfecţiunea lucrărilor noastre ne face modeşti.

Smerenia este nedespărţită de noţiunea păcatului şi recunoaşterea greşalelor.

De vieaţa vecinică nu se face părtaş celce zice: bogat sunt şi m'am îmbogăţit şi de nimic nu am lipsă. (Apocalips 3, 17) sau acei ce sunt închipuiţi pe căutând răsplata ca Petru: «Iată noi am lăsat toate şi am urmat ţie, oare ce va fi nouă? (Matei 19, 27) ci aceice în umilinţă vorbesc: *«Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului»*.

Creştinul recunoaşte în toate că tot binele ce i se întâmplă este din bunătatea şi darul lui Dumnezeu.

Smerenia caută întâi propriile defecte apoi le caută la alţii. Ea merge la judecată cu sine, mai înainte de a judeca pe alţii.

Când zicem că nu avem scăderi, ne amăgim înşi-ne şi adevărul nu rămâne în noi. Iar dacă ne mărturisim păcatele atunci El este drept, căci ne iartă păcatele şi ne curăţă de toate viţiile. Când zicem că nu am păcătuit atunci Il facem de minciună şi cuvântul său nu este în noi.

Trufia exclude orice îndreptare. Sgârcenia împietreşte inima omului. Voluptatea face pe om animalic — iar orgoliul (trufia) îl preface în demon. O pildă mult întrebuinţată pentru a ne recunoaşte mai întâi greşalele noastre şi apoi pe ale altora este şi aceia cu *«spălarea scărilor»*.

In trecutul îndepărtat când domnitorii aveau bufoni de curte, un rege se mânia pe supuşii săi, pentrucă nu arătau semne de îndreptare cu toată truda de a face oameni de omenie din cetăţeni răi. Bufonul curţii care ascultase nemulţumirea regelui se apropie de el şi-i dă să înţeleagă că nu-i va reuşi planul şi va păţi ca servitoarea aceia care într'o dimineaţă de-

veni furioasă din cauză că spălând scările acestea tot mai murdare se făcură; dar ea purta toată vina deoarece *începuse a spăla scările de jos în sus, și nu de sus în jos.*

Regele înțelese îndată această înștiințare și începu însuși să se îndrepte pe sine — apoi ceru îndreptare dela curtenii săi, și ca prin minune — se îndreptă și poporul — fară multă trudă și osteneală căci cei de jos luaseră pildă dela cei de sus. Așa ne spune istoria. Se vede de aici că bufonul pricepu mult și s'a adeverit proverbul că și copiii și bufonii spun adevărul. Regele încă înțelese căci el asculta adevărul, cu toate că venise din gura unui bufon al curții sale.

Mulți oameni se interesează de traiul altora — deoarece n'au învățat această dibăcie. O altă asemănare analogă:

O gospodină se plânse de servitoarea sa, că nu-și vedea de lucru și umbla după găteli — fiind în toate lucrurile desordonată și toate dojenile și chiar ocările nu ajutau nimic. Aceasta era o calamitate, dar de unde venise? Stăpâna casei nu înțelese spălarea scărilor căci ea începuse cu servitoarea și se neglija pe sine.

Iar ca o pildă pentru purtarea părinților amintim următoarea întâmplare: Un țăran auzi pe cei doi băieți ai săi batjocorindu-se și înjurându-se reciproc. El îi chema la sine și după ce-i dojeni arătându-le păcatul sudalmei, le aplică și câte o pedeapsă corporală. Băieții se retraseră după șură pentru a-și plânge năcazul unul altuia. Tatăl lor îi urmări fără ca să fie observat și asculta cum cel mai mic băiat se tânguia fratelui său: *«Bine măi frate aceasta tot nu-i dreptate că tata ne bate și el însuși încă înjură».* Tatăl înțelese îndată și aprobă pe copiii săi. El se rușină de copiii săi și de Dumnezeu, și din acel moment din gura lui n'a mai ieșit sudalmă.

Un remediu pentru a rămânea smerit este acela de a-și aduce aminte din timp în timp de scăderile și greșalele dinainte. Așa a făcut apostolul Pavel: «Iar mai pe urmă decât toți, ca unui născut fără de vreme s'a arătat și mie, că eu sunt mai micul apostolilor care nu sunt vrednic a mă chema apostol, pentrucă am gonit biserica lui Dumnezeu. Iar cu darul lui Dumnezeu sunt ce sunt: și darul lui care este întru mine n'a fost înzadarnic; ci mai mult decât toți aceia m'am ostenit însă nu eu ci darul lui Dumnezeu care este întru mine» (I Cor. 15, 8—10). Fiindcă cel smerit își cunoaște puterile și greșalele și refuză

de a vorbi de calităţile sale cele bune. In privinţa aceasta avem un frumos şi sublim exemplu: Fiul omului. El prezintă o măreţie adevărată. El îndeplineşte lucruri mari — minuni — şi totuşi porunceşte ucenicilor Săi a nu le vesti poporului. El spune cele mai sublime cuvinte şi El le spune de aşa fel ca şi când ar fi spus ceva obişnuit. Iar când voiau să-l proclame împărat se retrage din mulţime şi se sui la munte singur. Totuşi El este împărat: Impăratul împăraţilor. Şi când acest împărat se lasă a fi încoronat, e încoronat cu o coroană de spini.

Cel smerit slujeşte. Slujirea este un fel de spălare a picioarelor precum Hristos poruncise.

Această spălare a picioarelor să nu se facă numai azi ci în toată vieaţa noastră şi cu toate ce putem şi pentru fiecare căruia vrem să-i slujim. Slujirea noastră se face pentru toţi precum slujirea lui Hristos au fost pentru toţi şi cu deosebire pentru ceice au avut trebuinţă de slujbă.

Cel smerit e susceptibil de adevăr şi propagă adevărul. Fiindcă cel smerit iubeşte adevărul se bucură de progresul adevărului, chiar şi atunci când lucrul şi părerea sa rămân fără valoare. Dumnezeu se împotriveşte celor mândri iar celor smeriţi le dă har. «Aşişderea şi voi cei tineri plecaţi-vă celor bătrâni. Şi toţi unul altuia plecându-vă smerită cugetare să agonisiţi», de vreme ce Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă har. Drept-aceia smeriţi vă sub mâna cea tare a lui Dumnezeu ca să vă înalţe pe voi în vreme. (I Petru 4, 5—6).

Cele câştigate cu măreţie în curând se risipesc şi cele începute cu sumeţie găsesc un tragic sfârşit. «Iată eu asupra ta semeţule, zice Domnul, că ţi-a venit ziua ta şi vremea izbândirii tale (Ieremia 50, 31).

Smerenia este mai perfectă şi mai înaltă cu cât este mai perfectă iubirea internă de aceia şi sfinţii părinţi, cu cât se apropiau de perfecţiune cu atât erau mai smeriţi şi mai plecaţi faţă de Domnul, şi caracterul distinctiv între sfinţii părinţi şi ucenicii lor este gradul superior de iubire şi smerenie care nu pretindea nimic ci primea şi suferia cu bucurie. Domnul nostru Isus Hristos ne este pilda cea mai vie despre smerenie: cu naşterea, vieaţa şi lucrarea sa arătându-ne şi spunându-ne: că sunt blând şi smerit cu inima (Mateiu 11, 29).

(După Th. Traub). **Pr. Ioan Crăciun.**

MIŞCAREA LITERARĂ.

Adevăruri eterne (opt predici) de diac. *Al. N. Constantinescu*, profesor. Preţul 20 Lei.

Părintele diacon A. N. Constantinescu, profesor la Seminarul teologic din Galaţi, a avut fericita inspiraţie de a strânge într'o broşură câteva din predicile rostite de Sf. Sa în catedrala Sf. Episcopii. Sunt predici cu caracter apologetic şi misionar. Demonstraţia «adevărurilor eterne» este susţinută la un nivel destul de înalt. Predicele fiind concepute pentru un public cult şi stilul lor este academic şi cât se poate de ales.

Atragem luarea aminte a fraţilor noştri preoţi şi în deosebi acelor dela oraşe asupra lor, încredinţaţi fiind că vor avea mare folos din citirea lor.

*

Daruri pentru cei mici de preot. *C. Gh. Vartolomeiu*, profesor. Preţul 5 Lei. O culegere de povestiri, folosite cu mare izbândă de vrednicul părinte Vartolomeiu în lucrarea sa de catehizare. Sunt minunate şi ca fond de cugetare şi ca formă. Ceeace ne-a mişcat mai mult este însă informaţia pe care autorul ne-o serveşte în cuvântul său de lămurire: «cărticica de faţă s'a tipărit cu mijloacele puse la îndemână de *Cercul de copii «Prietenii Domnului»* din Focşani»...

Binecuvântată fie jertfa voastră, dragi copilaşi, rodnică fie munca părintelui vostru bun şi pilduitoare pentru mulţi în biserica noastră lucrarea lui creştinească.

*

Miresme — poezii religioase de preotul militar *Ilie Deleanu.* Preţul 20 Lei.

Sunt culese în acest volum 29 de poezii religioase, originale şi traduceri în cari vibrează o profundă simţire creştină. Citirea lor îţi umple câteva clipe din viaţă cu lumină de gând şi cu frumuseţi de vis cucernic.

*

Evoluţia şi ştiinţa — trad. de *P. C. Sa Arhim. Chesarie T. Păunescu.* Preţul 40 Lei. (Huşi).

Problema originii speciilor este tratată de autor, Dr. Leandro Gaia, cu obiectivitatea adevăratului om de ştiinţă.

Lucrarea nu poate fi urmărită decât de intelectuali. Studenţii, preoţii şi profesorii noştri de seminarii vor găsi în ea un vast arsenal de fapte cu care vor putea lupta mai cu succes împotriva teoriilor materialiştilor aşa zişi ştiinţifici.

Părintele arhim. Păunescu a făcut un mare serviciu tălmăcind în româneşte acest studiu. Forma este limpede şi ideia se poate urmări uşor.

Gr. Cr.

CRONICĂ.

INTERNĂ.

† **Dr. Dragomir Demetrescu.** Puţin după trecerea la cele vecinice a iubitului profesor C. Nazarie, Facultatea de Teologie şi Biserica noastră pierde pe încă unul din cei mai distinşi dascăli şi apărători ai lor, pe istoricul Dragomir Demetrescu.

A fost o personalitate din acelea cari dau timbru şi prestigiu unei generaţii întregi. Inteligenţă în perpetuă creaţie de gând lucid şi fecund, inimă generoasă ademenită statornic de mulţumirile intime ale filantropiei şi voinţă neobosită cucerită largilor perspective în care se proiecta în contururi luminoase prestigiul bisericii ortodoxe, Profesorul Dragomir Demetrescu, marele nomofilax al ortodoxiei, a împlinit aproape o jumătate de veac un rol de elită în biserica noastră ortodoxă şi în şcoalele ei teologice. Ortodoxismul ar fi avut mai mult nevoie de competenţa şi devotamentul lui în aceste zile. Facultatea a pierdut un subtil interpret al istoriei bisericeşti, biserica un entuziast al aspiraţiilor şi idealurilor ei iar colegii şi prietenii pe unul din cei mai siguri şi mai jertfelnici aliaţi în greul şi comunul lor apostolat.

Deşi înaintat în vârstă, luciditatea spiritului său şi energia sa fizică erau tot atât de fragede ca în anii tinereţii.

A învăţat frumos, a lucrat fără preget şi a iubit fără margini.

Cursul său de istorie îşi aşteaptă un editor şi un urmaş înţelegător, activitatea sa bisericească un apostol şi caritatea sa un apologet şi un imitator.

Dumnezeu să ni-i dăruească de grab pe toţi ca să ne mângăiem de pierderea de care am fost întristaţi prin moartea ilustrului profesor şi binefăcător. *Prof. Dr. Gr. Cristescu.*

*

Congresul tinerimii germane din România. A avut loc la Cisnădie în zilele de 26, 27, 28 29 Iunie. Au participat peste 5000 de tineri, elevi şi eleve, orăşeni şi ţărani.

A ieşit la suprafaţă o serioasă preocupare de a creia o succesiune de elită la conducerea vieţii naţionale şi politice prin reforma spirituală a tineretului.

S'a discutat chestiunea organizării unei ofensive împotriva excesului de libertate care ia adeseori forme de libertinaj şi anarhie morală.

S'a accentuat îndeosebi nevoia unei mobilizări a tuturor factorilor responsabili ai vieţii naţionale germane pentru reînvierea idealismului străbun sprijinit pe entuziasmul credinţii religioase şi pe perzistenţa muncii productive.

Disciplina morală pe care o cultivă credinţa în Dumnezeu va scăpa tineretul de azi şi de mâne de primejdiile urii faţă de

Dumnezeu şi faţă de oameni, dând poporului german un *tineret sfinţit.* prin Isus Hristos.

O specială atenţiune s'a dat în desbateri chestiunii organizării unei şcoale de conducători în care să se pregătească rectorii sufletului popular. Unanimă a fost constatarea că modernizarea în senzul indisciplinii moravurilor duce la faliment sigur naţia germană.

Forţa tradiţiilor sfinte şi creatoare de spiritualitate ale vieţii religioase a fost subliniată cu o deosebită însufleţire.

Schisma morală între generaţiile trecute şi cea prezentă trebue înlăturată cât mai urgent.

Numai solidarizarea tineretului cu interesele Impărăţiei lui Dumnezeu poate crea o nouă şi fecundă disciplină morală în veacul acesta de egoism animalic.

Izolarea morală în care se află azi conducătorii spirituali ai vieţii poporului german trebue remediată prin organizarea unui corp de colaboratori devotaţi şi conştienţi recrutaţi din însaşi massa poporului.

Biserica şi şcoala trebue să lucreze de acord în această direcţie.

S'a dat la Cisnădie un strigăt de alarmă şi pe care broşura *Unsere Jugendfrage* a dlui Dr. Hans Tobie îl justifică destul de documentat.

Noi ce facem? Congresul tinerimii germane dela Cisnădie ne poate oare sluji cu sugestiile lui de model şi ne poate determina la acţiune?...

Dr. Gr. Cr.

*

Sfinţirea Schitului dela Izvorul Foltea. Vatră străbună a osârdiei creştine, care nici odată nu se stinge, şi a vredniciei româneşti, care deapururi sporeşte şi se înfrumseţează, comuna Sălişte a dovedit şi acum mai în urmă alesele sale însuşiri, pe care nu numai şi le-a păzit neatinse de vijelia vremilor, dar mai vârtos le-a adâncit şi le-a rodit.

Comună fruntaşe prin datina muncii nepregetate şi mai cu deosebire prin conştiinţa trează a ortodoxiei, ea creşte sufleteşte zi de zi prin tot ceeace-i dă o hărnicie perzistentă şi o jertfelnicie entuziastă.

Aşezată la poale de codri despletiţi pe povârnişuri ocrotitoare, comuna Sălişte este leagănul atâtor personalităţi distinse ale neamului nostru, între care stă cu mare cinste, învăţatul protopop şi profesor, dl ministru I. Lupaş.

In acest luminos adăpost al sufletului românesc coborî în revărsat de zori I. P. Sfinţitul nostru Mitropolit Nicolae, Dumineca trecută ca să miruiască sihăstria ascunsă între culmi dela Izvorul Foltei.

Aci veniră de sârg creştini dela mari depărtări să se închine sub cerul larg al lui Dumnezeu şi să înteţească prin ru-

găciunile lor flacăra credinţii noastre binecinstitoare care străluminează în cultură şi eroism, în spiritualitate şi bunătate.

Rugăciune înflorită pe culmi şi ţâşnită spontan din ruguri de inimi curate cât de adânc înfiori tu fiinţa omenească recucerită idealurilor sfinte şi neasfinţite!...

Aci în murmurul aiurit al şipotelor poposi odinioară un schivnic însetat de singurătate şi însufleţit de desăvârşirile lăuntrice pe care ea le zămisleşte.

Aci păşea acum înveşmântat în odăjdii Arhipăstorul nostru aghiezmuind zidurile durate din nou prin râvna credincioşilor, ca să învieze prin binecuvântare cucernicii străvechi şi să afierosească Domnului un smerit locaş de sfinţenie şi reculegere pentru toţi cei trudiţi în neostoitele răutăţi ale zilei.

Slujba săvârşită în mare sobor în faţa schitului de către bunul nostru părinte a urcat lină şi senină spre slăvile fără hotar ale lumii.

In piatra altarului fură sălăşluite preacuratele moaşte şi mirul cel mare spălă întinările legate de firea cea peritoare.

«Pus-ai turn de întărire biserica Ta, Hristoase!» Mulţimea îngenunchiată pe colinele din jur trăia clipe unice prin sfinţenia care se întrupa atunci în sânul munţilor noştri.

Frumosul cor al Reuniunii de muzică din loc umplea văzduhul de armonie:

«Aceasta este ziua pe care Domnul a făcut-o să ne bucurăm şi să ne veselim!»...

Deodată se face tăcere. Preavrednicul nostru Arhiereu se aşează înaintea bisericuţei şi prinde a grăi şi a tâlcui Scripturile sfinte.

«De însetează cineva să vie la Mine să bea» (Ioan VII, 37).

Lumina răsbi în val din ceaţa norilor grei cari pluteau pe piscuri.

«Iată şi cerul s'a milostivit şi ne-a trimis seninele sale raze de lumină şi căldură ca o binecuvântare asupra noastră a tuturor celor ce împreună cu firea proslăvim pe Dumnezeu»...

Şi sufletul vorbea sufletului de corturile cele sfinte înfipte în pustiurile vieţii şi de înviorătoarele unde ale Siloamului.

«Veniţi şi beţi din izvoarele Mântuitorului»! (Pror. Isaia 12, 3).

Mântuitorul coboară şi azi în mijlocul oamenilor, în sbuciumul şi mizeriile lor şi rosteşte aceiaşi chemare izbăvitoare ca şi acum 2000 de ani:

«De însetează cineva să vină la Mine şi să bea!».

Ce trebuinţă arzătoare este stâmpărarea setei, poate să înţeleagă drumeţul care nu întâlneşte nici un izvor în cale-i şi obositul muncitor care doreşte un picur de apă. De aceea Mântuitorul asemueşte trebuinţele vieţii sufleteşti cu trebuinţa de apă a vieţii trupeşti.

El a înţeles setea sufletului omenesc. Şi noi slujitorii Lui oricât am fi înclinaţi uneori să credem că oamenii însetează după alte lucruri, nu este totuşi îngăduit să ne perdem nădejdea.

Sufletul omenesc rămâne unul şi acelaşi. In adâncimile lui stă nepotolita sete după bunurile duhovniceşti — nestâmpărata sete după Duhul lui Dumnezeu.

Această credinţă în setea sufletului ne dă nouă slujitorilor altarului râvna cea sfântă de a chema tot sufletul să se apropie de sigurul izvor tămăduitor care a izvorât de pe buzele Mântuitorului:

«De însetează cineva să vie la mine şi să bea»...

Numai Dumnezeu a putut spune aceste cuvinte şi noi trebue să ne facem ecoul lor în lume celor ce pribegind prin nisipurile sterpe ale deşertului şi descoperind un izvor strigă în cele 4 vânturi: «veniţi!» ca şi alţi drumeţi însetaţi auzindu-i să se îndrepte după chemarea lor la izvor.

Veniţi bătrâni şi vă limpeziţi sufletul, veniţi tineri ca să vă întăriţi inimile, veniţi bărbaţi şi femei ca să vă uşuraţi jugul îndatoririlor voastre, veniţi cei din năpăstuiri şi dureri, cei obijduiţi şi cei căzuţi, Mântuitorul nu vă cere decât o singură condiţie: să fiţi însetaţi de isbăvirile Lui.

Am pus aci un izvor al tămăduirii sufleteşti şi trupeşti în numele lui Hristos şi deoarece aci a fost o veche vatră de rugăciune pentru toată această împrejurime am închinat schitul nostru celor ce şi-au jertfit viaţa în răsboiul desrobirii noastre.

Dar am a vă mai spune şi de un alt izvor de bucurie... E vorba de înfiinţarea unui loc de adăpost şi odihnă a bătrânilor neputincioşi şi lipsiţi pe care l-am botezat.

Cârja bătrâneţelor şi pentru care părintele Lupaş — Ministrul Sănătăţii Publice — vrednic fiu şi ocrotitor al acestei comune — mi-a înmânat suma de $1/2$ milion.

Izvorul cel dintâiu al credinţii de pe munte vă chiamă spre culmile sfinţeniei.

Izvorul al doilea, al milosteniei creştine aşezat în inima satului vă chiamă la jertfă şi bunătate.

Binecuvântate fie deapururi toate pricinile care au trezit setea în sufletul cuiva.

Şi pentrucă acest izvor este închinat eroilor să ne gândim la cel mai mare erou care a stat în fruntea lor, la iubitul şi gloriosul nostru Rege pe care ne rugăm Lui Dumnezeu să-l ţină întru mulţi ani.

Iar vouă, iubiţii mei fii, vă împărtăşesc arhiereasca mea binecuvântare însoţită de îndemnul de a căuta cât mai adesea izvorul Aceluia ce a zis: «De însetează cineva să vie la Mine şi să bea»!...

Şi Tu Doamne, să le deschizi cu darul Tău sufletele, să le trezeşti setea după Dumnezeu cel întreit în feţe, în toate zilele vieţii lor. Amin!

Obştea credincioşilor va păstra neşterse poveţele înţelepte şi însufleţite de iubire şi cucernicie ale părintelui ei sufletesc iar sufletele vitejilor noştri pomenite în rugăciuni se vor fi bucurat de amintirea noastră recunoscătoare şi de gândul nostru de a le urma pilda virtuţilor lor mari.

Clopotul sihăstriei a prins să plângă, şi lacrimi grele au picurat din ochii tuturor: «In veci fie pomenirea lor!»

Din vârful plaiului privirile aleargă departe, departe spre zările senine care hotărnicesc scumpele noaste ogoare. Rămânem încremeniţi în uimire şi în taina sufletului nostru ni se lămureşte rugăciunea: «Doamne al Puterilor, fii cu noi!»...

Coborând în sat I. P. Sfinţitul Mitropolit cu suita sa vizitează frumoasa expoziţie de desen şi lucru manual a şcoalei medii preţuind şi încurajând munca profesorilor şi elevilor.

In sala de recepţie a şcolii — o minune de frumuseţe — străjueşte senin şi august chipul marelui Şaguna din duhul căruia s'a zămislit măreaţa operă culturală şi naţională patronată de biserica noastră.

Nu e sat în Ardeal fără şcoală şi nu este şcoală în Ardeal care să nu fie creaţiunea conştiinţii noastre bisericeşti şi naţionale, care veacuri după veacuri a luptat eroic şi a răpus toate vrăjmăşiile vremii şi oamenilor cu un avânt şi o jertfelnicie cu adevărat sublime. Libercugetătorii care ici şi colo îşi afişează trufia şi ignoranţa duşmănind absurd orientarea religioasă de care s'a învrednicit şcoala românească din Ardeal, ar trebui să vadă ctitoriile culturale din satele noastre care cu siguranţă le vor înmuia cerbiciile şi le vor smeri îndrăsnelile unor nejustificate critici.

Slăvită şcoală confesională! Tu ai stat eroică în centrul vieţii naţionale din Ardeal ferind-o de renegări şi pieire, iar iconoclaştii vremii te sugrumă cu atâta inconştienţă!»...

Gr. Cr.

*

Misionarismul cultural al „Astrei". (După un an de activitate a despărţământului Sibiu). Idealul spiritual al culturii a câştigat în ţara noastră un număr destul de apreciabil de misionari. Asociaţiile, în cadrele cărora s'a organizat până acum activitatea noastră culturală, ne sunt tuturor destul de cunoscute. Liga culturală, Fundaţia «Principele Carol». Ateneul dela Tătăraşi şi Astra şi-au câtigat merite peste cari nu se va putea trece uşor, deoarece ele au repurtat, cu drept cuvânt, adevărate biruinţe culturale. Intr'o vreme de tenace semidoctism şi de agresivă mediocritate etică o operă culturală de dimensiunile aceleia de care ne ocupăm, capătă prestigiul unei întreprinderi de salvare naţională.

Iniţiativa luată de suspomenitele societăţii pentru culturalizarea profundă a masselor, înseamnă un început de regene-

rare morală şi deci de progresivă socializare a valorilor spirituale constructive.

Colaborând cu factorii esenţiali ai pedagogiei naţionale cu şcoala, cu biserica şi cu armata, asociaţia «Astra», de care vrem să vorbim îndeosebi, a putut restrânge simţitor zona indiferentismului cultural înlăuntrul societăţii româneşti, izbutind să extindă, prin urmare, în aceeaş măsură, frontul acţiunii culturale şi să trezească totdeodată interesul public pentru ea.

Mijloacele de cari s'a folosit sunt — de o surprinzătoare şi ingenioasă strategie culturală şi ele s'au ramificat într'o perfectă simetrie, pretutindeni şi în toate domeniile vieţii noastre naţionale.

Cu un entuziasm cu drept cuvânt apostolic, au perindat satele şi oraşele conferenţiarii «Astrei», purtând pretutindeni sfatul cel bun şi prielnica lumină a cărţii.

Despărţământ I Sibiu, a cărui activitate ne e mai bine cunoscută, a realizat în acest an un adevărat record de activitate culturală.

In Sibiiu, sub auspiciile «Astrei» şi «Asociaţiei profesorilor secundari»,[1] s'au ţinut 23 conferenţe publice, ca cari a asistat un public foarte numeros.

Conferenţiarii s'au achitat în chip distins de obligaţiunea contractată faţă de «Asociaţie», tratând cu deosebită competenţă probleme esenţiale ale vieţii noastre intelectuale, etice şi sociale

Expoziţia artistică de studii, organizată şi condusă de d-nii profesori I. D. Ştefănescu şi D. Comşa, a fost o adevărată revelaţie. Cele 26 de conferinţe ţinute în răstimp de 8 zile de devotatul şi entuziastul prieten al «Astrei», dl I. D. Ştefănescu, au iniţiat publicul românesc şi strein în frumseţile producţiunilor noastre artistice, făcându-i astfel cu putinţă înţelegerea şi interpretarea lor.

Sfinţirea troiţei dela Movila lui Mihaiu a fost un prilej de preaslăvire a eroismnlui românesc şi de afirmarea a solidarităţii noastre cu trecutul.

Nu a fost o manifestare naţională şi culturală la care «Astra» să nu fi participat prin reprezentanţii ei.

Simţi pulsând în această entuziastă asociaţie culturală, un suflet fraged şi creator, o pasiune neistovită pentru idealităţile culturii şi o jerfelnicie fără hotar pentru generoasele ţinte ale neamului nostru.

Publicaţiile ei, îmbrăţişând toate problemele vieţii româneşti, distribuite gratuit, ori unde e o minte înţelegătoare şi o inimă iubitoare de bine şi adevăr, servesc admirabil principiul infiltraţiei culturale, pe care se razimă acest nobil aşezământ cultural.

---

[1] In colaborare cu «Extensiunea universitară» din Cluj.

Nu mai vorbim de organul ei periodic «Transilvania», care popularizează în pătura noastră cultă cugetarea sănătoasă şi experienţele culturale şi morale de pretutindeni. Dl Horia Petra-Petrescu, nepregetatul ei conducător, are dreptul la toată recunoştinţa noastră.

N'am amintit însă nimic. mi se pare, de extensiunea ei culturală la sate.

Echipele ei de misionari au cercetat toate satele, respicând adevăruri şi mobilizând devotamente pentru marea operă a regenerării morale, atât de imperios cerută azi de toţi oamenii de bine. Aceste «ofensive» culturale în satele noastre au dat rezultate uimitoare. — Medici, profesori, preoţi, advocaţi, artişti, s'au înrolat în această legiune culturală, luminând minţi şi încălzind inimi

Ne-am interpretat ca o datorie de conştiinţă de a schiţa — de altfel destul de vag — fecunda activitate a «Astrei», despărţământul Sibiiu, al cărui preşedinte este entuziastul inspector şcolar Silviu Ţeposu, în cursul acestui an, aducând cu prisosinţă meritate elogii vrednicilor şi neobosiţilor ei conducători.

Pilda muncii lor fie inspiratoare şi altora! Cei din ceasul al 11-lea vor fi bineveniţi, ca şi cei din ceasul I-iu.

Profesor **Dr. Gr. Cristescu.**

*

„Astra" la Sălişte. Adunarea generală a despărţământului Sibiu al «Astrei» ţinută la Sălişte a scos în evidenţă meritele incontestabile al vrednicilor ei conducători. A fost la Sălişte o superioară manifestaţie de entuziasm cultural căreia prezenţa Părintelui Dr. I. Lupaş, ministrul sănătăţii publice i-a împrumutat un prestigiu deosebit.

Au participat deasemenea aproape toate personalităţile noastre culturale şi care se găsesc azi mobilizate cu toate energiile lor în ceeace s'a numit atât de frumos «misionarism cultural».

Dl Silviu Ţeposu în calitate de preşedinte, a făcut într'o însufleţită cuvântare apologia culturii naţionale.

S'a procedat la alegerea comisiilor după care a urmat o serie de vorbiri între care remarcăm adânc studiata conferenţă a dlui Dr. Gh. Banu, secretarul general al Ministerului Sănătăţii publice — despre «*Organizarea protecţiunii copiilor în mediul rural*» şi pe aceea a dlui general Manolescu despre «*Cultura şi apărarea naţională*». Omagind munca de 4 decenii a vrednicului dascăl din Sălişte, dl Lăpădat, dl ministru Lupaş a dăruit suma de 30,000 lei pentru a se creia un fond pentru azistenţa medicală a elevilor săraci din Sălişte propunând ca fondul să poarte numele «Fondul Dumitru Lăpădat».

Concursurile de jocuri şi concertul săliştenilor a întrecut toate aşteptările. La 4 Iulie a fost în Sălişte o mare sărbătoare culturală pentru care suntem datori cu toată recunoştinţa noastră «Astrei» şi conducătorilor ei.

Încheind scurta noastră cronică nu putem lăsa neînregistrată frumoasa predică a păr. protopop Dr. D. Borcea, plină de o puternică simţire creştinească şi naţională. Aibe următori, pilda vredniciei conducătorilor Asociaţiei noastre transilvane pretutindeni.

Cronicar.

*

EXTERNĂ.

Decadenţa femeii şi depravarea copiilor în Rusia. Presa sovietică aduce ştiri de-adreptul îngrozitoare despre decadenţa femeii şi despre depravarea copiilor — cu un cuvânt despre destrămarea nucleului social care este familia.

D-na Ilynsky scrie în gazeta sovietică *Le Droit et la Vie*: «Noua ordine de lucruri favorisează pe aventurieri, dar i-a creiat femeii o soarte vrednică de plâns. Cea mai înaltă instanţă judecătorească din Moscova anunţă că numărul femeilor, cari după al treilea sau al patrulea divorţ cer sprijin, este enorm». Iar *Izvestia*, care nu poate fi suspectată de antisovietism, scrie în numărul său din 2 Septemvrie 1925: «Toată lumea recunoaşte, că există o problemă a copiilor părăsiţi şi vinde cu groază că suntem la marginea unui vulcan care fierbe înăduşit şi care va izbucni odată cu o putere formidabilă».

Călători veniţi din Rusia povestesc, că peste 400,000 de copii cutreeră ţara, părăsiţi, înfometaţi, fără să le aibă cineva grija, gata la orice pentru a-şi stâmpăra foamea care-i chinue.

D-na Krupscaia Lenin declară în *Pravda*, că în 1923 numărul copiilor părăsiţi, înregistraţi, era de 7 milioane, dintre cari numai 800,000 au putut fi plasaţi în institutele statului.

Profesorul german Hagemann, care e un prietin al Sovietelor remarcă extraordinara creştere a crimelor comise de tineret. Şi după însăşi mărturia gazetelor bolşevice prostituţia fetiţelor abandonate a luat proporţii neînchipuite. Urmarea acestei situaţii îngrozitoare este o nemai pomenită întindere a boalelor de tot felul, până şi între copiii de 10—12 ani. Cocainomania variază între 40—90 de procente.

In 4 Septemvrie 1924 comisarul sănătăţii publice al Sovietiei scria în *Izvestia*: «Cea mai sângeroasă plagă ce bântue în ţară este plaga copiilor părăsiţi. Copiii murdari, zdrenţoşi şi acoperiţi de bube, pe cari îi întâlnim pe străzi sau prin gări sunt un reproş vecinic la adresa conştiinţei noastre».

Iată efectele «raiului» bolşevic instalat în Rusia, de opt ani de zile!...

Numărul viitor (dublu) al «Revistei Teologice» va apărea la sfârşitul lunei Septemvrie a. c.